Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Kata Armeni?n t?n homofron?n Eutuchous kai Dioskorou, Timotheou tou Eroulou ...

https://hdl.handle.net/1874/379746

κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ οὐχ ὡς Ἰωάννης ὁ μακροκομίτης ἀπο-
τηθεὶς κατηγορεῖ τῆς ἐκκλησίας· καὶ φλυαρῶν ἔφασκεν·
ὅτι καὶ τὸν Χριστὸν καταμακτόριον(?) δεῖ λέγειν(?) διὸ προ-
σώπου καὶ εἰς διαίρεσιν(?)· καὶ εἴ τις δὲ ἀναθεματίζο-
μεν τὸν μακτόριον(?) ὡς ἀνθρωπολάτρην· καὶ
τὸν Εὐτυχέα, καὶ Ἰουλιανόν· καὶ τὸν μακροκομί-
την Ἰωάννην τὸν συμμύστην(?) αὐτοῦ· καὶ τὸν κύριον ἡμῶν
ἀληθινὸν θεὸν τέλειον ὁμολογοῦμεν· καὶ ἄνθρωπον τέ-
λειον· θεὸν ἐκ θεοῦ· φῶς ἀΐδιον(?)· ὁ ἀχρόνως ἐκ τοῦ
ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ τῶν αἰώνων· ὁ
ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου ἐπ' ἐσχάτων χρόνων γενόμενον
ἀληθῶς ἄνθρωπον· ἐξ οὗ καὶ ἀναλαβόντα(?)· ἄτρεπτος
γὰρ ἡ θεότης· συναΐδιος τῷ πατρὶ καὶ σύνθρονος
τῷ ἁγίῳ πνεύματι· ἀλλ' οὐ κενῶν(?), προσλαμβάνεται· ὃς ἀ-
χώρητος ὤν, ἐχωρήθη καταπλαστῶς(?) ἐξ οὐσίου(?)· καὶ ἐ-
σαρκώθη ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου· καὶ ἐγεννήθη ἄνθρωπος
τὸ ὅλον ἀναλαβών· ἐβαπτίσθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ· ἐσταυρώ-
θη· ἐτάφη· ἀνέστη· ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανούς·
καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρός· ἐλεύσεται
δὲ κρῖναι τὸν κόσμον ἐν δικαιοσύνῃ· αὐτῷ ἡ δόξα
σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν:—

[illegible] τῶν ὁμο-
φρονούντων Εὐτυχοῦς καὶ Διοσ-
κόρου· Τιμοθέου τοῦ
Ἐλούρου· Πέτρου τοῦ
Κναφέως· Ἰουλιανοῦ
τοῦ Ἁλικαρνασέως· καὶ
ἀφθαρτοδοκητῶν· τῶν
ἀσεβεστάτων καὶ χείρο-

μαχῶν αἱρετικ

Ἐπειδὴ πρὶν Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος· Τιμόθε(ος)
ὁ Αἴλουρος· καὶ οἱ αὐτῶν ὁμόφρονες· τὴν σάρκωσιν
Χ(ριστο)ῦ ἐν φαντασίᾳ κηρύττουσι· καὶ διὰ τοῦτο μίαν
φύσιν μανιχαϊκῶς βλασφημήσαντες· καὶ πάν-
τας τοὺς ἁγίους καὶ θεοφόρους πατέρας· τολμηρῶς
καὶ ἀσεβῶς ἐν τῇ Ἐφέσῳ λῃστρικῶς δευτέρᾳ
συνόδῳ ἀναθεματίσαντες· καὶ τὴν ὀρθόδο-
ξον πίστιν αὐτῶν ἀρνησάμενοι καὶ διὰ τοῦτο
ὑπὸ Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου τοῦ πάπα Ῥώμης· καὶ
ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης οἰκουμενικῆς ἐν Χαλ-
κηδόνι συνόδου καθαιρεθέντες· τῷ ἀναθέ-
ματι καθυπεβλήθησαν· καὶ ὡς ἀσεβεῖς καὶ
μανιχαῖοι καὶ χριστομάχοι τῆς καθολικῆς καὶ
ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐδιώχθησαν· διὰ τῶν
τῆς οἰκουμένης πασῶν ἀρχιερέων· καὶ ἐξο-
ρίᾳ παρεδόθησαν· τούτων τὰς ἀ-
σεβείας καὶ ἀρνήσεις καὶ βλασφημίας καὶ κα-
κοδοξίας καὶ χριστομαχίας οἱ ἀρμένιοι διαδεξάμενοι,
μυριοπλασίως ταύτας ἐπηύξησαν· ὡσαύτως
δὲ καὶ τὴν μεγάλην ἄρνησιν καὶ φοβερὰν αἵ-
ρεσιν Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἁλικαρνασέως· καὶ τῶν
ἀφθαρτοδοκητῶν, ἅμα καὶ μιάναντες· καὶ τὴν
σάρκωσιν τοῦ Χ(ριστο)ῦ προφανῶς ἀθετοῦντες, λέ-
γουσι μὴ ὅτι σῶμα καθ' ἡμῖν ὁμοούσιον· παχὺ καὶ
θνητὸν καὶ χοϊκὸν· φθαρτόν τε καὶ κτιστὸν·
ὁ Χ(ριστὸ)ς οὐκ ἀνελάβετο ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας·
ἀλλ' ἄφθαρτον σῶμα καὶ λεπτὸν· ἀπαθές· ἀθά-
νατον· ἄκτιστον· καὶ ὤφθη δῆθεν, ἀφ' ὅσων ἠθέλησε·

ἀλλ' ἄφθαρ.

καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν· τὸ σ(ῶμα) … ὤφθη τῷ ἀβραὰμ
ὡς ἄνθρωπος. καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν· … πάλιν

Ταύτην τὴν ἀσώματον καὶ ἄϋλον σάρκα ὡσαύτως πε-
χόσ ἁρμοσάμενοι· καὶ ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀκαθάρ-
του καὶ χειρομάχου καρδίας μῦθον ψευδεῖς ἀ-
ναπλάσαντες, λέγουσιν ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἀόρατος
καὶ ἀθάνατος· καὶ ἄφθαρτος σὰρξ εἰς φύσιν θεό-
τητος γέγονε· καὶ οὐκ ἔτι ἔχει ὁ Χριστὸς ἐν ἑαυτῷ σῶμα
τὴν ἡμῖν … ἀνθρώπου· οὐ σῶμα ἡμῖν ὁμοούσιον· οὐ σάρ-
κα καὶ ὀστοῦν· οὐ κεφαλήν· οὐ χεῖρας καὶ πόδας· οὐ
σχῆμα ἀνθρώπου· ἀλλὰ γέγονεν ἅπαν ὅλον καὶ ἄπειρον θεός·
ὥσπερ ὕδωρ καὶ πρὸ τῆς σαρκώσεως· καὶ ὥσπερ
σταγὼν μέλιτος ἢ ὄξους συνανακραθὲν καὶ ποντισθὲν
ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης, οὐκ ἔτι ὁρᾶται οὔτε ὑ-
φίσταται· οὕτως φησὶ καὶ τὸ σῶμα ἐκεῖνο ὁ Χριστὸς ἀ-
μελῶς· συνανακραθὲν καὶ ποντισθὲν καὶ κατα-
ποντισθὲν ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης· ἤγουν
τῆς θεότητος, οὐκ ἔτι ὁρᾶται ἐν Χριστῷ· οὔτε σῶμα ἐν αὐ-
τῷ ὑφίσταται· οὔτε σώζει τὴν ἑαυτοῦ φύσιν· οὔτε
φυλάττει τὴν ἑαυτοῦ ἰδιότητα· καὶ διὰ τοῦτο φασὶν
οὐκ ἔστιν ἐν Χριστῷ δύο φύσεις, θεότητι καὶ ἀνθρω-
πότητι· ἀλλὰ μία φύσις ὅλη θεότης·

Ὅθεν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας
καὶ τῶν μυστηρίων Χριστοῦ. κατὰ τὴν μίαν φύσιν
κ… ἐν Χριστῷ βλασφημοῦσι· πάσας μεταστρέψαντες,
παραφθείροντες ταύτην καινοτομοῦσιν· καὶ
τὴν κοινωνίαν δὲ τῶν μυστηρίων· ἤγουν τὴν
θυσίαν τοῦ ἄρτου τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ … οὐ σῶ-
ματος τοῦ θεοῦ λέγουσιν ὡς αὐτὸς ὁ κύριος εἴρηκεν·

ἀλλὰ θεότητα· χῇ ταύταις ταῖς μυθολογί- αις

ἀλλ' αὐ[...] καὶ ταύταις ταῖς [...]γίαις
καὶ βλασφημίαις ἐπερειδόμενοι· μᾶλλον δὲ ἐκα-
λαμμένην μὲν ῥᾳθυμίαν ἑαυτοῖς ἐπιφέρουσαν, τὴν
ἐνανθρώπησιν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θῦ·
ἣν τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια διακηρύσσουσι· καὶ πάν-
τες οἱ ἀπόστολοι μετὰ τῶν θεοφόρων πατέρων κη-
ρύττουσιν. οὗτοι παντελῶς ἁρμονίαν τε καὶ ἀ-
νατρέπουσιν· ὃ δ' ἑρμηνεύεις οὐχὶ διορθώ-
σασθαι αὐτοὺς βουλόμενοι ταῦτα γράφο-
μεν· διορθώσασθαι γὰρ αὐτοὺς ἀδύνατον καὶ
τοῖς εὐαγγελίοις καὶ τοῖς ἀγγέλοις· οἱ γὰρ αὐ-
τῷ Χῷ τῷ υἱῷ τοῦ θῦ τῷ σεσαρκωμένῳ θῷ· ἐν
τοῖς εὐαγγελίοις καὶ ἀποστόλοις αὐτοῦ μὴ πειθό-
μενοι μήτε πιστεύοντες, τί μὴ γράφω ἡμῶν ἀλλ' ὡς
καλῶς ἐπιγείῳ καὶ ἐπουρανίῳ ἀγγέλῳ πιστεύουσιν·
καταφρονήσονται· ἀλλ' ἵνα τὴν ἀσέβειαν καὶ χρι-
στομαχίαν αὐτῶν ὅλην αὐτοῦ τοῦ Χῦ καὶ τοῦ εὐαγγε-
λίου καὶ τῶν αὐτοῦ ἀποστόλων ἐ[ξε]λέγξαντες· ἐν
ἁρμικοῖς χείροσι καὶ μανιχαίοις αὐτοὺς ἀποδείξαν-
τες, τοὺς ἐκ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὑπ' αὐτῶν
διαπατωμένους ἐκ τῆς αὐτῶν ἀσεβείας
ἐλευθερώσομεν. οἱ γὰρ οὔτε τῷ Χῷ πιστεύουσι
περὶ ἑαυτοῦ λέγοντι, οὔτε τοῖς εὐαγγελισταῖς καὶ ἀ-
ποστόλοις πείθονται τοῖς αὐτὸν σεσαρκωμέ-
νον σαρκὶ καθ' ἕνωσιν κηρύττουσιν· οὔτε τοῖς ἁγίοις
καὶ θεοφόροις πατράσιν ἀρέσκονται· τοῖς συμφώ-
νως τέλειον θν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἐν δύο τελείαις
φύσεσι τὸν Χν ὁμολογοῦσιν· οὔτε δὲ ταῖς ἰδίαις
ἐκ τῶν πατριαρχικαῖς κεφαλαίοις πιστεύουσι· διό

φύσεσι

φύσις καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ Χριστοῦ διδασκούσας·
καθὼς μυριάκις ἀπεδείξαμεν καὶ ἠλέγξαμεν αὐτοὺς
ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῶν κεφαλαίων· τῶν παρ' ἡμῖν
διαλέκτως ἐγγεγραμμένων, ὡς ἐκεῖσε προφα
νῶς χριστομάχοι καὶ μανιχαῖοι μίαν φύσιν καὶ μίαν
ἐνέργειαν ἐν Χριστῷ βλασφημοῦντες κατὰ τὴν σάρ
κωσιν· ὅσα γὰρ ἀλλαχοῦ ὁ Χριστὸς διδάσκει πε
ρὶ ἑαυτοῦ· καὶ οἱ εὐαγγελισταὶ καὶ οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι
καὶ οἱ ὅσιοι πατέρες· οὗτοι δὲ ὕβριν ἢ ἁμαρτίαν τοῦ Χριστοῦ
καὶ τῶν εὐαγγελιστῶν καὶ τῶν ἀποστόλων λέγουσι
καὶ κηρύττουσιν· ἅπερ οὔτε ὁ Χριστὸς οὔτε οἱ εὐαγγελισταὶ
οὔτε οἱ ἀπόστολοι εἰρήκασι, τὴν ὕβριν δεικνύουσιν· καὶ
ὅτι προφανῶς ἀρνηταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ εὐαγγε
λίου εἰσίν· ἐχθροὶ δὲ τῶν ἀποστόλων· καὶ τῶν
ἁγίων πατέρων πολέμιοι· ὥσπερ ἦσαν οἱ μὲν
οἱ παμπόνηροι αἱρετικοὶ ἀρμένιοι· οἱ σκοπτιμοὶ
περὶ τοῦ φωτὸς· οἱ περὶ τὴν σοφίαν ἅπαντες ἀδελφοί·
ὑπὲρ ὧν ὁ Χριστὸς δωρεὰν ἀπεκτάνθη· τὰ ἀχάριστα
κτίσματα· τὰ τοῦ πονηροῦ πλάσματα·
Πόθεν οὖν ἐκ τοῖς εὐαγγελισταῖς καὶ ἀποστόλοις χρι
στοφόρων πατέρων· ταύτην ἀρνοῦντες τὴν ἄρ
νησιν· μὴ πεπαθέναι καὶ ὁ θεός· μὴ πεφυσιῶσθαι αὐτοῦ·
μὴ τεθεληκέναι· μὴ τε ἐνέργειαν ἔχειν τὸν Χριστὸν
κηρύττουσι· διὸ ὅτι τὰ δὲ μόνην ἁπλῆν καὶ ἀσύν
θετον καὶ μίαν φύσιν καὶ ἐνέργειαν· ὡς καὶ
πρὸ τῆς σαρκώσεως, ἐν Χριστῷ κηρύττειν ὑβρίζουσι·
οἱ δὲ τὸν ἔλεγχον τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν ὑφορώ
μενοι, ἐν ὑποκρίσει ἀποκρίνονται· καὶ φασὶ
Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστόν· πρὸς οὓς λεκτέον ὅτι κα
λῶς

ἔγραψε πρὸς [illegible]· ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος λέγων·
οὐχ ἁπλοῦν γυμνὸς δ᾽ [illegible] ἀλλὰ
καὶ λίαν κρεῖττόν ἐστι καὶ ὑψηλόν· τοῦτ᾽ ἐστιν, οὐκ ὀρ-
θοῖς καὶ ἱεροῖς φρονοῦσιν· εἰ γὰρ μήτε σάρκα καὶ ὀστοῦν ἐν
Χριστῷ ὁμολογεῖτε· μήτε φύσιν αὐτοῦ· μήτε ἐνέργειαν·
μήτε δούλου μορφήν· μήτε σῶμα παθητόν·
ἢ θνητὸν καὶ φθαρτὸν ἡμῖν ὁμοούσιον· ἀλλὰ
μίαν φύσιν ὅλην θεότητος ἁπλῆν καὶ ἀσώματον,
πῶς θεὸν καὶ ἄνθρωπον αὐτὸν ἐν ὑποστάσει [illegible]
πάντες ἡμῶν ἀκούομεν λέγοντες; καὶ Χριστὸν
μεθ᾽ [illegible] ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ Χριστὸς μὴ ἔχων ἀνθρωπί-
νης σαρκὸς καὶ μορφὴν δούλου καὶ φύσιν αὐτοῦ καὶ θέλησιν
καὶ ἐνέργειαν· καὶ κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας·
εἰ πάντα ταῦτα οὐχ ὁμολογεῖτε ἔχειν τὸν Χριστὸν
ἐν ἀληθείᾳ καὶ οὐ δοκήσει· καὶ πῶς ἀλλ᾽ ἔχει
πρόφασιν ὡς διὰ φύσεως ὁ Χριστὸς θεότης καὶ ἄνθρω-
πός ἐστι· ὡς προέχει καὶ δι᾽ ὃ ὁμο[illegible]
θεοῦ καὶ ἀνθρώπου· ὅθεν πρόδηλον ὅτι δύο φύσεις
Ἐν Χριστῷ μὴ ὁμολογοῦντες θεὸν καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν ἐν
ὑποκείσει λέγετε πρὸ [illegible] ὧν ἀκούομεν τούτων·
εἰ οὖν ἡ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ τῆς φύσεως θεότητος ὑπάρχει
καὶ ὁμοούσιος τῇ θεότητι λέγομεν· καὶ μία θεότης
ἐστὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ ὡς οἱ αἱρετικοὶ
δογματίζουσι· καὶ μία φύσις δι᾽ αὐτοῦ ἐστὶν ἐν Χριστῷ
ὅλη ἡ θεότης· πρόδηλον ὅτι ἡ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ ἐν
πᾶσι τιμᾶται καὶ τὸ πᾶν, τοῦ πατρὸς ἀχώριστος
[illegible] τοῦ Χριστοῦ θεότητος· εἰ οὖν ἡ σὰρξ
τοῦ Χριστοῦ φύσει θεότητος λέγομεν· πῶς ἐν τῷ
καιρῷ τοῦ πάθους ἐν ὁμοίοις οὐκ ἦν ἡ σὰρξ

αὐτοῖς τοῦ πατρὸς ἀχώριστος· καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ μετὰ
τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ παραδείσῳ μετὰ
τοῦ λῃστοῦ· ἐν ἀμφοτέροις ἀμερίστως καὶ ἀχω-
ρίστως· ὥσπερ καὶ ἡ θεότης Χριστοῦ ὑπάρχουσα· αὐτὴ ἐν
τῷ τάφῳ ἔκειτο νεκρὸν ἄψυχον καὶ ἀκίνητον
τὸ σῶμα αὐτοῦ· καὶ περιγραπτὸν καὶ ἀχώριστος
κοινῶς αὐτοῦ ἡ τοῦ Χριστοῦ θεότης. ἐὰν γὰρ ἀποδέξωνται
Δ... ὅσον οἱ αἱρετικοὶ ἀρνούμενοι τὸ πανάγιον σῶμα
Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους ἐν ὁμοίοις ἀχω-
ρίστως τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ συγκαθεζόμενον μετὰ τῆς
θεότητος· καὶ ἐν τῷ τάφῳ καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ
μετὰ τῆς ψυχῆς· καὶ ἐν τῷ παραδείσῳ μετὰ τοῦ
λῃστοῦ· πανταχοῦ ἀπεριγράπτως καὶ ἀχωρίστως.
καὶ ἀδιαιρέτως ὥσπερ καὶ ἡ θεότης
αὐτοῦ, εὖ δηλονότι ἡ σὰρξ αὐτοῦ φύσει θεό-
της γέγονεν. ἡ δὲ ἐν τῷ τάφῳ ἔκειτο
νεκρὸν καὶ ἄψυχον καὶ ἀκίνητον· καὶ οὔτε ἐν
ὁμοίοις Θεῷ καὶ πατρὶ ἀχωρίστως συνεκαθέζετο·
οὔτε ἐν τῷ ᾅδῃ μετὰ τῆς ψυχῆς κοινῶς· οὔτε ἐν τῷ
παραδείσῳ μετὰ τοῦ λῃστοῦ· ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ
μόνον περιγραπτῶς κατέκειτο· πῶς οὖν ἔκεισιν
οἱ [illegible] καὶ αἱρετικοὶ καὶ χειρομάχοι· ὅτι οὐ
Ἡ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ θεότης γέγονε; πῶς αὐτὸς ὁ Κύριος ἐ-
ποίει τοῦτο ἔλεγε· Θεέ μου Θεέ μου ἵνα τί με ἐγκατέ-
λιπες; ἐὰν γὰρ ἡ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ, θεότης ἐν ὁμοίοις
τοῦ πατρὸς ἀχώριστος· καὶ ἡ θεότης κοινὴ τοῦ πατρὸς
ἡ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ σὰρξ αὐτοῦ θεότης κοι-
νὴ τοῦ πατρὸς ἀχώριστος· καὶ ἡ θεότης κοινὴ τοῦ
πατρὸς καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ, πῶς ἡ κοινὴ [illegible]

αὐτῶ [illegible] • πατρὸς ἀχ.

Ἀ αίρετος ἡ θεότης διαιρεθεῖσα, ἑαυτὴν ἐγκατέλιπ-
λαντίθεσθαι, πρὸς ταῦτα οἱ ἀφραίνοντες· ὅτι ταῦτα
τὰ ῥήματα ταῦτα φησὶν ὁ Χ(ριστό)ς· διὰ τὸν διάβολον ἔ-
λεγεν, ἵνα μὴ φεύξῃ ἐξ αὐτοῦ· ὡς ἤδη ἀπὸ τούτου καὶ
ἀπαρχὴν τοῦ αὐτὸν γνῶναι καὶ ἀπολειπόμενος·
προσφάμενος γὰρ τὸν Χ(ριστὸ)ν ἐπὶ ὑποκρίσει κρεμάμενον·
ἀλλὰ μὲν ἔχειν ἐν τῇ καρδίᾳ γογγύζοντα, διὰ δὲ τῆς γλώττης
φθέγγεσθαι· ὥσπερ γὰρ αὐτοῖς καὶ τοῖς ὑποκριταῖς
ἐν δόλῳ ὄντες ὑπερέχοντες, τοιοῦτον καὶ τὸν
Χ(ριστὸ)ν ὁμονοοῦσιν οἱ παράνομοι· οὐκ ἐφρόνουν ἠθέλησαν· ὅθεν
οὕτω πάντα ὁ διάβολος ὃν ὁ Χ(ριστό)ς· καὶ πάντα τὰ χοῦ αὐτῷ
τοῦ ἡδονῇ αὐτὸς ὁ διάβολος φαγὼν ἐξ αὐτοῦ; ὥσπερ γὰρ
ἐκ πάντων, οὕτω καὶ ἐκ τούτου οἱ δόξης ἐλέγχο-
νται· καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἄλλων, καὶ ἐπεφρο-
νημάτων ἐπιδιδάσκει· ἀλλ᾽ ὅτι ἐξ αὐτῶν μύθους ψευδεῖς
ἀναπλάττειν· ἵνα λέγωσι θεότητα μόνον τὴν σάρκα
τοῦ Χ(ριστο)ῦ ἀρνήσασθαι. ταῦτα γὰρ τὰ παθή-
Ρ ματα κείμενα· καθὼς πάντες οἱ ἅγιοι καὶ θεοφόροι
πατέρες συμφώνως δηλοῦσι πρὸς ἑρμηνείαν· ὁ
Χ(ριστὸ)ς προσκυνοῦσιν καὶ ἀγαπῶσιν τὴν ἑαυτοῦ
σαρκὸς καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐλέγχει καὶ ἐνεργεῖ-
ν οὐ καθ᾽ ὑπόκρισιν διὰ τὸν διάβολον· ἐπεὶ πῶς
ἔλεγε πρὸ τοῦ δρόμου· Λάζαρος ἀπέθανεν· καὶ
χαίρω δι᾽ ὑμᾶς ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ᾽ οὖν ἡ σὰρξ
αὐτοῦ θεότητος καὶ πανταχοῦ ἀπεχθεῖ πλὴν καὶ ἀχώ-
ριστος· πῶς οὐκ ἦν ἐκεῖ· ποῦ γὰρ ἐστὶν ἢ ἀπεχθεῖ·
πῶς καὶ ἀχώριστος καὶ ἀσυγχύτως θεότητος
ἐν θεότητι [illegible] καὶ ἡ σὰρξ τοῦ Χ(ριστο)ῦ τοῦ πρὸς ἀχώριστος
πρὸς καὶ ἡ θεότης αὐτοῦ· καθὼς αὐτὸς ὁ κ(ύριο)ς λέγει·

Christus passione sua vinctum diabolum in infernum abduxit. Hoc innuere videtur: Diabolum, passionis dominicae hora cruci adstitisse, certa spe ductum, fore, ut Christus de patris erga se voluntate desperaret.

scribo, εἰ δὲ θεότης ἦν χ(ριστοῦ)
praecessit, εἰ οὖν ἡ σὰρξ
αὐτοῦ θεότης ἦν

πατρὶ ἡ τοῦ θεοῦ πνεύματος αὐτοῦ· ὅτι ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν
> ἐσμεν· καὶ πάλιν· ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ
ἐν ἐμοί· πῶς οὖν λέγει μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῇ
> Μαρίᾳ· μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα
πρὸς τὸν πατέρα μου· πάλιν ὁ αὐτὸς ποῖος
ἀπόστολος μετὰ τὴν ἀνάστασιν λέγει· ψη-
> λαφήσατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ
ὀστέα οὐκ ἔχει· καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα·
ἐὰν γὰρ καὶ ἡ σὰρξ αὐτοῦ θεότης λέγομεν, ἄδη-
λον ὅτι οὐκ ἦν σάρξ· ἀλλὰ πνεῦμα ἄϋλον καὶ πῦρ
καταναλίσκον· καθὼς ὁ κ(ύριο)ς διδάσκει λέγων·
πνεῦμα ὁ θεός· ... ποῖον δὲ ποῖος ἀπόστολος σάρκα
ἔχειν καὶ ὀστᾶ· καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἀνάστασιν
... τοῦ τύπου ... τῆς ἑαυτοῦ σαρκὸς
ἐχειρομάχον C· ἆρ' οὖν τὸ πᾶν ὅλον

Σῶμα τοῦ Χ(ριστο)ῦ· οὔτε ἄναρχον ἐστίν· οὔτε συνάναρχον (συνάναρχον)
τῷ πατρί· οὔτε συναΐδιον· οὔτε ἄκτιστον· οὔτε
αἰώνιον· οὔτε ἀόρατον· οὔτε ἀπερίγραπτον·
οὔτε ἀψηλάφητον· οὔτε ἀθέατον· οὔτε ἀσχημά-
τιστον· οὔτε πνεῦμα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν πληροῦν (πληροῦν)
ὡς ἡ θεότης· οὔτε ἀναλλοίωτον· οὔτε ἀσύνθετον·
οὔτε ἀθέατον ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· οὔτε πῦρ κατα-
ναλίσκον· ὥσπερ φύσει θεότης ἐστὶν ἡ οὐσία καὶ ἡ
φιλανθρωπία· ὥσπερ γὰρ ὅτε γέγονε σὰρξ ὁ ἐνθεὸς λόγος ἄτρε-
πτος· οὐ μετέβαλε τὴν ... τοῦ θεοῦ ... εἰς σάρκα·
ἀλλὰ θεὸς ἄτρεπτος διέμεινε καὶ μετὰ σάρκωσιν·
οὕτω καὶ ἡ σὰρξ διὰ τοῦ θεοῦ θείας ἀφθάρτως καὶ
ἀμεταβλήτως ... τῆς ἰδίας φύσεως διαμένει ...
... οὔτε εἰς φύσιν θεότητος μεταβέβληται·

καὶ διʼ αὐτοῦ τὸν θ(εὸ)ν καὶ ἄν(θρωπ)ον τὸν Χ(ριστὸ)ν ἐν διαφόροις καὶ
ἐν ἔργοις καὶ θελήσεσι πάντες οἱ ἅγιοι αὐτὸν ὁμο-
λογοῦσι καὶ κηρύττουσιν· εἰ δὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ ἐστι φύσει
θ(εό)της μετὰ τὴν τροπήν, πρόδηλον ὅτι ὁ Χ(ριστὸ)ς
τέλειος ἄν(θρωπ)ος καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν, οὐ δύναται
λέγεσθαι· εἰ γὰρ ὁ Χ(ριστὸ)ς τὸ περίγραπτον τῆς ἑαυτοῦ θεό-
τητος λέγει· ἀλλὰ καὶ ὁ π(ατ)ὴρ ἐμφαίνει· [illegible]
τῆς σαρκὸς οὕτως αὐτοῦ θ(εὸ)ν, ὁ π(ατ)ὴρ μου μείζων μου ἐστίν·

Σύνοδος αἱρετικῶν κακοδόξων:

Οὗτοι δὲ οἱ θεομάχοι Ἀρμένιοι ἐν τῇ μιαρᾷ καὶ
βλασφήμῳ καὶ ἀθέῳ [illegible] γνώμῃ
αὐτῶν ἐν τῇ θ(εό)τητι αὐτῶν χώραν τῇ κακοφρονεῖν
τ/βιν. Ἀρμενίοις, [illegible] αἱρετικῶς ἀγράφως [illegible]
[illegible] ὅτι [illegible] τὴν σάρκα τοῦ Χ(ριστο)ῦ [illegible]
[illegible] κατὰ τὴν θ(εό)τητα, ἀμαθέστατοι [illegible],
καὶ προφανῶς θεομάχοι καὶ ἀχάριστοι· τὸν
Χ(ριστὸ)ν προφανῶς ἀμαθεστάτως [illegible] καὶ τοὺς μα-
θητὰς αὐτοῦ· ὁρᾶτε οὖν [illegible] Ἀρμένιοι [illegible]
[illegible] δαιμόνων, ὡς ὅσην ἀσέβειαν καὶ ἀναισχυντίαν
πεποιήκατε· ὁ [illegible] τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν
σύνοδον· καὶ [illegible] τοὺς ἁγίους πατέρας βλασφημ-
[illegible] αἱρεῖσθε· ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Χ(ριστὸ)ν τὸν [illegible] σαρ-
κωθέντα [illegible] ἀμαθεστάτως οἱ [illegible]:

Εἰ οὖν ὁ Χ(ριστὸ)ς τὴν ἑαυτοῦ σάρκα [illegible] ἐλο-
γίσατο [illegible]
ὅτι τὴν ἀλήθειαν ἡμῖν λελάληκεν. Καὶ πάλιν [illegible]
[illegible] ἀπόστολος γράφων [illegible] λέγει· ἄν(θρωπ)ος
Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς ὁ δοὺς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ πάλιν·
διʼ ἀν(θρώπ)ου ὁ θάνατος· καὶ διʼ ἀν(θρώπ)ου ἡ ἀνάστασις νεκρῶν.

οἱ τοίδε λέγοντες μόνον οὐ κατ' ἄνθρωπος ὁ Χριστός· ἀλλὰ
ἐθέμενον οὐ δεῖ περιάγον ἡμῖν τὴν ἰδίαν σοφίαν
σοφ παρ' αὐτὸν πρῶτον· [illegible] ὅλως χριστιανοὶ κα-
λεῖσθαι θέλοντες· καὶ οὐ μᾶλλον διαβολικοί·
ἀνθρώπων τοῖς μὲν ὁ θεὸς Χριστὸς ἦν· ὅτι ὁ Χριστὸς σὰρξ ἐγένετο
καὶ ἐκήρυξεν ἐν ἡμῖν· πῶς οὐκ εἰπεῖν
ὅτι τὴν σάρκα λαβὼν ἐπεφάνη κ(αὶ)
ὡς θεὸς τὴν σοφίαν [illegible] καὶ
Παῦλος Χριστοῦ δὲ [illegible] γράφει περὶ τῆς
πίστεως καὶ λέγων· ὁμολογουμένως
μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·
θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, πῶς οὐκ εἰπεῖν ὅ-
τι τὴν σάρκα θεὸς [illegible] πεποίηκε;
Μ [illegible] Χριστοῦ [illegible] οἱ [illegible]
πρέσβυ [illegible] καὶ [illegible] καὶ τὸν ἄρτον
καθέλοντες· καὶ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως
γράψαντες· πῶς δεῖ πιστεύειν καὶ ὁμολο-
γεῖν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ· καὶ [illegible] περὶ τοῦ
Χριστοῦ· ὅτι κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρ-
κωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρ-
θένου· καὶ ἐνανθρωπήσαντα· σταυρωθέν-
τα καὶ παθόντα καὶ ἀναστάντα καὶ
ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς· καὶ καθεζό-
μενον ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρός· [illegible] τὴν
σάρκα [illegible] θεὸν [illegible]
πεῖσαι [illegible] πῶς οὐ προσέθε-
καν ἐν τῇ πίστει [illegible] ὅτι ἐν
δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενον· ὅτι καὶ τὴν
σάρκα θεὸς ταύτην πεποίηκεν· ὥσπερ οἱ

οἱ ἀσεβεῖς ὅσοι οὐ διὰ τιμὴν τῆς σαρκὸς τοῦ χριστοῦ ἀλλὰ
δι' ἄρνησιν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ταῦτα μυθο-
λογοῦσιν ἐν ἀπάτῃ. ποίμνῃ τοῦ χριστοῦ καὶ
Τῶν αὐτοῦ ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων πατέρων
διδασκόντων· οἱ τοιοῦτοι ἀλλότριοι τελοῦσι τοῦ χριστοῦ
κλήσεως· ἑρμηνεύοντος τοῦτο ἀναμάθετε· καθὼς
φησὶ Παῦλος ὁ τοῦ χριστοῦ μέγας ἀπόστολος·
ἀλλ' ἐὰν ἄγγελος εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ παρελά-
βετε, ἀνάθεμα ἔστω. οὐκοῦν τὴν σάρκα
τοῦ χριστοῦ κατὰ φύσιν θεότητος πεπρᾶχθαι καὶ
ὁμοούσιον τῇ θεότητι γενέσθαι· μήτε τοῦ χριστοῦ
εἰπόντος· μήτε τῶν ἀγγέλων τῶν σημηνάντων·
μήτε τῶν ἀποστόλων διδαξάντων· μήτε τῶν
ἁγίων τῆς πρώτης ἐν τῇ Νικαίᾳ πατέρων τῶν
ἐκμνημονευσάντων, ἀνάθεμα ἔστωσαν οἱ τοιοῦτοι
οἱ χριστομάχοι αἱρετικοὶ ἀρμένιοι· εὐαγγελιζόμενοι
καὶ κηρύττοντες, παρ' ὃ παρ' ἐκείνων παρέ-
λαβον. καὶ ἀπολεῖ αὐτοὺς κύριος λαλοῦντας
τὸ ψεῦδος. καθὼς ὁ μέγας ἀθανάσιος ὁ ἀ-
λεξανδρείας ἐλέγχων αὐτοὺς γράφει οὕτως.
Ποῖος ᾅδης ἠρεύξατο τὴν φωνὴν τὴν λέ-
γουσαν· ὁμοούσιον εἶναι τὸ σῶμα καὶ τὸν
θεὸν λόγον· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἅγιος κύριλλος
ὁ ἀλεξανδρείας πρὸς σούκενσον ἐ-
πίσκοπον. γράφει οὕτως· ἐν μορφῇ τοῦ
... τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως τρόπον
ὁρῶμεν ὅτι δύο φύσεις συνῆλθον καθ' ἕνω-
σιν ἀδιάσπαστον ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως·
ἡ γὰρ σὰρξ σάρξ ἐστι καὶ οὐ θεότης· εἰ καὶ γέγονε

Succensus Epi.

αὐτὸν ὡς ἐκεῖ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ θεολόγος ἀττικὰ καὶ
οὐσίας ἐστί· ἢ καὶ ἰδίαν μὲν ποιησάμενος τὴν σάρξ
οἰκονομικῶς· οὐ δεῖ γὰρ ἢ χρόνοις ἀθετεῖς,
καὶ ὅτι τὴν σάρκωσιν τοῦ χῦ ἀρνεῖσθαι βουλόμενοι.
ταῦτα παρ' αὐτῶν λεληθότως καὶ μυθολογοῦσιν:—

+ Περὶ τοῦ εὐαγγελισμοῦ

Ὅτι δὲ οἱ μισόχριστοι ἀρμένιοι προφανῶς ἀρνοῦν-
ται τὴν χῦ σάρκωσιν, δηλοῦμεν ἐντεῦθεν· τοῦ
γὰρ εὐαγγελίου λέγοντος· ὅτι τῷ ἕκτῳ μηνὶ·
ἀπὸ τῆς συλλήψεως ἐλισάβετ, ἀπεστάλη ὁ ἀρ-
χάγγελος γαβριὴλ πρὸς τὴν παρθένον μαριὰμ
εὐαγγελιζόμενος αὐτῇ τὴν τοῦ κυ σύλληψιν·
οὗτοι καὶ τὴν τοιαύτην φαιδρὰν καὶ φρικτὴν
ἑορτὴν καὶ πρὸ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν καὶ τὴν
θεοῦ τὴν χαρὰν ἀρνοῦνται· μᾶλλον δὲ ὥσπερ
οἱ ἰουδαῖοι καθάπερ πένθος αὐτὴν ἡγοῦνται.
οὐδαμῶς οὐδ' ὅλως αὐτὴν ἑορτάζουσιν ἐν ἡμέρᾳ
μονάδι· τοῖς εὐαγγελισταῖς καὶ ἀποστόλοις ὥσ-
περ ἑβραῖοι, μαχόμενοι· ἵνα ἀποσκευάσωσιν ἐκείνοις [illegible]
τῆς συναράξαντο, οἵτινες μὴ παραδέξωνται·
ἀλλὰ ἀπεθάνοντο οἱ ἀδελυκτοί· οὐκ ἔστιν τῷ μαρτίῳ μηνὶ
ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς θεοτόκου γάρ φασι· διὰ τοῦτο οὐδὲ ἑορ-
τάζομεν αὐτόν· ὢ τῆς πολλῆς αὐτῶν ἀναισχυν-
τίας· ψεύστας καὶ πλάνους πάντας τοὺς ἁγίους
ποιοῦντες. ὅτι δὲ μαρτίῳ μηνὶ ὁ εὐαγγελισμὸς
τῆς θεοτόκου γέγονε, μαρτυρεῖ ὁ ἅγιος ὁ παμφίλου
ὁ πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ· ὁ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
ἱστορίας συγγραφεύς· ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἁγίων πατέρων·
ἅμα σὺν τῶν τιμίων πατέρων τῶν ἐν νικαίᾳ παρὼν

σινο λαοδ· ὁ πάντων τῶν τότε πρὸς ἐν γνώσει περισσὸς
πολυμαθέστερος· καὶ ἀθανάσιος ὁ μέγας ἀλεξανδρείας·
ἰω(άννης) ὁ χρυσόστομος· καὶ πάντες οἱ θεοφόροι πατέρες,
εὐηγ τῇ κε΄ τοῦ μαρτίου μηνὸς εὐαγγελίσθαι τὴν θεοτόκον
παρὰ τοῦ γαβριήλ· καθὼς αὐτοί τε καὶ οἱ πρὸ
αὐτῶν ἐκ τῶν ἁγίων ἀποστόλων παρέλαβον· διὰ
τὸ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πλασθῆναι τὸν ἀδὰμ
ὑπὸ θεοῦ ἐξ ἀρχῆς· ἥτις ἐστὶ πρωτόκτιστος ἡμέρα
τοῦ πρώτου μηνός· παρ' ἑβραίοις δὲ [illegible] λογουμένη·
οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν μάρτιος· ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ
θεὸς [illegible] καὶ ἀθανασίᾳ, τὸν ἀδὰμ πλασθῆναι·
καὶ ἐν αὐτῇ ἐν τῇ γαστρὶ τῆς παρθένου ἐνοικῆσαι τὸν
τοῦ θεοῦ υἱὸν καὶ λόγον· καὶ ἐν αὐτῇ γενομένην τὸ
πρῶτον κυριακὸν πάσχα· καὶ τὸν χριστὸν ἐγερ-
θῆναι ἐκ νεκρῶν· ἃ δὲ καὶ πάντα ταῦτα οἱ τοιοῦτοι
γνοὶ ψεύδονται· καὶ οὐ μαρτίῳ μηνὶ ὁ ἀγγελισμὸς
τῆς θεοτόκου γέγονε καθὼς αὐτοὶ φλυαροῦσιν, ἐπειδὴ ἀλλ'
τοῦ μὴ πάντων τελέως ἀρνεῖσθαι· καὶ ὑγιῆ παρα-
δοῦναι· ἀλλ' ἑορτάζειν αὐτὴν ἀπριλλίῳ ἢ μαΐῳ
ἢ ἐν ἑτέρῳ μηνί· ἵνα ὃν τρόπον ἐδόκουν το· ὅπου
καὶ ἁρμοζόμενοι ταύτην μαρτίῳ μηνὶ διὰ τοῦτο γὰρ
ταύτην οὐχ ἑορτάζουσιν· ἀλλ' ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ
μαρτίου μηνὸς ἔχοντες, ἐν τῷ ἀπριλλίῳ μηνὶ
ἢ μαΐῳ, ταύτην ἑορτάζουσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ τοιοῦ-
τοι οὗτοι, οὐδὲν ἧττον ἀσεβοῦσι· τοῖς ἁγίοις καὶ
θεοφόροις πατράσι, ψεύστας καὶ πλάνους ἔχοντες·
καὶ τὰς θεοπαραδότους γραφὰς αὐτῶν καὶ διδασκα-
λίας, ψευδεῖς λογιζόμενοι· καὶ τὰς ἑαυτῶν μυ-
θολογίας, ὡς κατ' ὀρθὰς τῆς διδασκαλίας τῶν

ἀλλ' ὡρῶν ὄχλων τότε· ὅθεν καὶ πρόφασιν κοι

Καὶ ἀσεβεῖς εὑρίσκονται· τοῖς ἄλλοις παραφανῶς μὴ πει-
θόμενοι· κατὰ τὴν θείαν γραφὴν τὴν λέγουσαν·
ἀσεβὴς γὰρ ἀνὴρ ὃς οὐκ αἰδεῖται πρόσωπον
ἐντίμων· νῦν δὲ μήτε ἀπ' ἀρχαίων· μήτε μαθητῶν· μή-
τε ἐν ὑδρωμηνὶ ταύτην ἑορτάζοντες· μήτε κατὰ
τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς συλλήψεως ἐλισάβετ ἐκ-
τῷ μηνὶ τὸν εὐαγγελισμὸν ποιοῦντες· περὶ ἀκριβ(είας)

Οὕτω ἄρτι προσφέρουσι τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου·
μετὰ οὐ καὶ τὴν γέννησιν τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ τῶν ἐκ(κλησι)ῶν·
καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀμφοῖν ἐν αὐτῷ βλασφημοῦσιν·
εἰ γὰρ τῇ ἑβδόμῃ ταῖς οἱ ἄλλοι περὶ τὸν εὐαγγελισμὸν
μαρτίου λέγοντες γενέσθαι, ἔδει ἀπὸ τοῦ εὐαγγελισμοῦ
ἀνελθεῖν καὶ εὑρεῖν πότε μὲν οὖν ἔλαβεν ἡ ἐλισάβετ
ἡ γυνὴ ζαχαρίου· καὶ ποίῳ μηνί· καὶ ἐξ ἐκείνου ἀ-
ριθμῆσαι μῆνας ϛ· καὶ τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου
ἑορτάσαι καθὼς τὸ εὐαγγέλιον π(αρα)κελεύεται:- — παραγγελ. aut προσκ.

✝ περὶ τῆς Χ(ριστο)ῦ γεννήσεως:-

Εἶτα πάλιν μετὰ τὸν εὐαγγελισμὸν, ἀριθμῆσαι μῆ-
νας θ· καὶ οὕτως ἑορτάζειν τὴν τοῦ Χ(ριστο)ῦ γέννησιν·
νῦν δὲ μήτε τὴν σύλληψιν ἐλισάβετ μνημονευόν-
των αὐτῶν· μήτε τῷ ϛ μηνὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς
συλλήψεως, τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου ἑορτα-
ζόντων ἐν ἐκτεμοῦσι τὴν παγκόσμιον καὶ
μεγάλην καὶ θαυμαστὴν καὶ παρένδοξον ἑορτὴν·
μᾶλλον δὲ σκυθρωπαζόντων αὐτῶν καὶ θλιβο-
μένων ἐν αὐτῇ τῇ ἄλλῃ καὶ φαιδρᾷ ἑορτῇ· ὡς ἰου-
δαῖοι ἐν ἑτέροις ὀφθαλμοῖς τῇ ε ἑσπέρᾳ ἰαννου- — V vesperâ
αρίου μηνὸς ὁ χὲ ἑορτάζοντες ἄσπερ· φαρισ- — Ianuarii.

[Margin, top right:] -φανῶς ἄνομοι / ut puto / παλαιοί 27. / μὴ … puto βλάσφημοι

τικῶς δὲ καὶ ἀνδρώδως μνημονεύονται· τοῦ τε ἀγγελισμοῦ καὶ τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ ῥαπίσματος πρὸς ἀπάτην τῶν ἀκουόντων· ἐλέγχονται περιφανῶς ἐν δοκήσει καὶ φαντασίᾳ κηρύττοντες ἑκάτερα ἀμφοτέρων· καὶ οὐκ ἐν ἀληθείᾳ σαρκωθέντα τὸν Χριστὸν φάσκοντες· ὄντες καὶ ἀρνηταὶ μᾶλλον προδήλως εὑρίσκονται τοῦ εὐαγγελίου· ἐχθροὶ δὲ τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σαρκώσεως· καὶ τῶν ἰδίων πατέρων πολέμιοι· καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ πρὸς ἀπόδειξιν:—

περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ

Ἐπεὶ δὲ ἐν φαντασίᾳ τὸν Χριστὸν σαρκωθῆναι λέγουσι· καὶ διὰ τοῦτο μίαν φύσιν ἐν αὐτῷ βλασφημοῦσιν οὐκ αἰσχύνονται, πρόδηλον· εἰ γὰρ ἐν ἀληθείᾳ θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ σωτὴρ καὶ ἐστὶν ὁμοούσιος τῷ θεῷ καὶ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν κατὰ τὸ σῶμα, πῶς οὐκ ἔχει δύο οὐσίας περιφανῶς ἐν τῇ μιᾷ αὐτοῦ ὑποστάσει· ἐὰν γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἡμεῖς ὁμοούσιοι ἐσμὲν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ θεότητος ἔχοντες· καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ὁμοούσιος ἡμῖν ὑπάρχει· καὶ τοῦ τὸ ἀποδεῖξαι οἱ ἀσεβεῖς αἱρετικοὶ ἀδυνατοῦσι, καλῶς ἄρα ἐν Χριστῷ μίαν φύσιν κηρύττουσιν· ὡς ὁμοούσιον μὲν τὸν ἡμῶν τῷ πατρὶ θεότητος φύσιν ἔχοντα ἡμῖν· καὶ τοῦ πατρὸς ὁμοουσίου ἡμῖν ὑπάρχοντος· ἡ δὲ τοῦ τοιαύτης ἀσεβείας ἀπλανοῦς ἐν ἡμῖν διὰ τὸ εἶναι τὸν θεὸν ἀθάνατον, ἀόρατον, ἀσχημάτιστον, ἀπλοῦν καὶ ἀθάνατον καὶ ἀπερίγραπτον· καὶ ἀχώριστον καὶ ἀκατάληπτον· ἔχει δὲ καὶ ὁ Χριστὸς ταῦτα πάντα κατὰ τὴν οὐσίαν τῆς ἑαυτοῦ θεότητος· ὡς θεὸς

ὁμοουσίων τῷ πατρὶ, θεό-

ἀληθινὸς καὶ τοῦ πατρὶ ὁμοούσιος· ἐπεὶ δὲ πάλιν καὶ ἐν
ἀληθείᾳ ἄνθρωπος καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν κατὰ σῶμα·
ὁρατὸς καὶ κτιστὸς καὶ χοϊκὸς καὶ θνητὸς καὶ
παθητὸς καὶ περιγραπτός, πῶς ἄρα οὐκ ἐκ
δύο φύσεων προφανῶς θεοῦ καὶ ἀνθρώπου· ἐὰν
γὰρ καὶ οἱ αἱρετικοὶ ἀρμένιοι ταῦτα πάντα ὁμολο-
γῶσιν εἶναι ἐν χριστῷ καὶ ὁμολογοῦσιν αὐτὸν θεὸν καὶ
ἄνθρωπον· ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρί· καὶ ὁμοούσιον
τοῖς ἀνθρώποις· οὐράνιον καὶ ἐπίγειον· κτιστὸν καὶ ἄ-
κτιστον· θνητὸν καὶ ἀθάνατον· παθητὸν
καὶ ἀπαθῆ· ὁρατὸν καὶ ἀόρατον· ἀπάτορα
καὶ ἀμήτορα· περιγραπτὸν καὶ ἀπερίγραπτον·
ἐὰν γὰρ ὡς εἶπον ἐν ἀληθείᾳ ταῦτα πάντα τὰ
ἐν χριστῷ κηρύττωσι, πρόδηλον ὅτι δύο φύσεις
καὶ αὐτοὶ ἐν αὐτῷ λέγουσι κἂν μὴ θέλωσι· ταῦτα
γὰρ πάντα δύο φύσεών ἐστιν ἰδιώματα·
ἃ δὲ δύο φύσεις ἐπὶ χριστοῦ ἁρμόζονται, ἀλλ᾽ ἄν, προφα-
νῶς ἐν φαντασίᾳ αὐτὸν φασὶν εἶναι λέγουσιν ὡς
ἄνθρωπον· καὶ οὐκ ἐν ἀληθείᾳ σεσαρκῶσθαι· ἐπεὶ
εἰ μὴ ἦν τοῦτο, πῶς δύο ὀνόματα ἐπὶ χριστοῦ
θεὸν καὶ ἄνθρωπον λέγοντες, τὴν φύσιν τοῦ τε
τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἑνὸς ὀνόματος ἀρνοῦν-
ται οἱ ματαιόφρονες· ὅθεν πρόδηλον ὅτι τὸ
ὄνομα μόνον τῆς ἀνθρωπότητος λέγουσιν
ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν μανιχαίων ἐλεγχθῶσι· τὸ δὲ πρᾶγμα
τοῦ ὀνόματος καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀλήθει-
αν ἀρνοῦνται· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν εὐαγγελισ-
μὸν καὶ τὴν γέννησιν αὐτοῦ ὁμοῦ
ἑορτάζουσιν:–

περὶ τῶν [illegible] ἀφθ[illegible] τῶν [illegible] τοῦ χυ:

Ἑρμηνεύσωμεν δὲ καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῶν
βλασφημίας καὶ ἀρνήσεις, τὰς κατὰ χυ
καὶ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν ἀποστόλων, ἢ
καὶ τῶν ἄλλων προσώπων ἐπλάσαντο· οἷον
τὸν καιρὸν τοῦ πάθους τοῦ χυ προσευ-
χομένου καὶ ἱδρῶτας ὡσεὶ θρόμβους
αἵματος ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος ῥεύσαν-
τας· καὶ τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ
βεβαιοῦντας; οὗτοι οἱ χριστομάχοι
ἀρνούμενοι τοὺς ἱδρῶτας αὐτοῦ, αὐτοὺς
ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ἀπαλείφαντες, πῶς
οὐκ εἰσὶ προφανῶς θεομάχοι. εἰ γὰρ μὴ
ἦν ἀληθὴς, τί ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῆς
τοῦ χυ σαρκὸς ἀρνεῖσθαι θελή-
σαντες, τοῦτο ποιῆσαι τολμηρῶς οὐ-
κ ἐφοβήθησαν· ἐξέωσαν μὲν οἱ ἀ-
σεβεῖς τὴν αἰτίαν τῆς τῶν χυ ἱδρώ-
των ἀπαλείψεως· εἴπερ τοῦ χυ φρο-
νιμώτεροί εἰσι· καὶ τῶν εὐαγγελιστῶν
καὶ ἀποστόλων, τοῦ τὸ πρᾶξαι ἐτόλμη-
σαν· ἐὰν γὰρ τὸν ἀληθῶς τὸν χν ὁμολο-
γῶσι, πῶς οὐκ εἰσὶ θεομάχοι· ὅτι ἅ-
περ ἐκεῖνος ποιεῖ καὶ φθέγγεται, οὗτοι
ἀρεσθῆναι οὐ καταδέχονται· εἰ μὲν γὰρ
ὁ χς ἐνεργεῖ ἀρνίμως τὴν φύσιν τῆς
σαρκὸς αὐτοῦ πιστώσασθαι βουλόμενος.
ἅπερ ἐκεῖνος ἐνεργεῖ καὶ φθέγγεται

ἄνθρωπος aut σάρκωσις

ἤ πῶς aut εἴτα

ἀνθρώπως, πάντα ἁρμόζων καὶ ἀνατρέπουσι,
τοῖς ὅλως χριστιανοί εἰσι· καὶ οὐ μᾶλλον χρι-
στομάχοι::

περὶ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ὕδατος

Ἐν Ἱερουσαλὴμ τοῦ Χριστοῦ λαβόντος ἄρτον καὶ δόντος
τοῖς ἀποστόλοις καὶ εἰπόντος· λάβετε φάγετε
τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου· ὡσαύτως καὶ τὸ πο-
τήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι λαβόντος καὶ
δόντος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς καὶ εἰπόν-
τος· πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ
αἷμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυ-
νόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· οὐ γὰρ εἶπε·
τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου μόνον. καὶ τὸ ὕδωρ·
καθὼς οὗτοι οἱ αἱρετικοὶ λέγουσι καὶ πλανῶ-
σι τοὺς μὴ ἑαυτῶν λεγομένους ἰδιώτας·
ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν·

Ἐρωτάσθωσαν οὖν οἱ ἀκέφαλοι, ποῦ τὸ αἷμα Χριστοῦ
ἐκκέχυται· καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ· πάντως
ἐροῦσιν ὅτι ἐν τῷ σταυρῷ· οὐκοῦν καθὼς
ἐν τῷ σταυρῷ ἐξεχύθη ἐκ τῆς ἁγίας αὐτοῦ
πλευρᾶς τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ, οὕτως δεῖ
καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν μυστηρίων μάλι-
στα τοῦ εὐαγγελικοῦ καὶ ἀποστολικῶς οἶνον οἶνος καὶ ὕδωρ μεμιγμένα.
καὶ ὕδωρ μεμιγμένους μεταλαμβάνομεν
τέλειον ἐκ πενταστῶν τὸ μυστήριον τῆς ἀχ-
ράντου σαρκώσεως· καθὼς Γρηγόριος ὁ θεολόγος
ἐν δράματι λέγων· αἷμα καὶ ὕδωρ τῆς
πλευρᾶς χεόμενον· τὸ μὲν ἀνθρώπου· τὸ δὲ
ὑπὲρ ἄνθρωπον· ἐκ κοινοῦ ἐστι τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ·

15

4

θ(εο)ῦ καὶ αὐτοῦ φασὶν ἐνεργῆσαι καὶ ἀποδείξεις· ἐκ
μείξ(εως) ὕδατος τῷ οἴνῳ [illegible] τοῦ θ(εο)ῦ καὶ αὐτοῦ τὸ σ(ῶμα)
μὴ μυστήριον· ὅθεν [illegible] δέχεται
ὁ πιστὸς οἱ ὕδωρ μὴ ἐμβάλλοντες ἐν τῷ οἴνῳ τοῦ
ποτηρίου τῆς λειτουργίας, τὸν Χ(ριστὸ)ν [illegible]
[illegible] οὐχ ὁμολογοῦσιν· ἀλλὰ διὰ μιᾶς φύ(σεως) θ(εό)τητος
[illegible] συντελοῦσι μυστήριον· τὸ [illegible] τοῦ Χ(ριστο)ῦ
ἁρμόζοντες κατὰ τὴν παράδοσιν [illegible] Τιμοθ(έου)
τοῦ Αἰλούρου· τὴν φάσκ(οντος)· φύσιν Χ(ριστο)ῦ μόνην θεό-
τητα σεσαρκῶσθαι· ἀλλὰ τί φασιν οἱ παμπόνηροι·

Chrys. in Matthaeum.

Ὅτι ὁ Χρυσόστομος εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κατὰ
Ματθαῖον εὐαγγελίου κωλύει τὸ ὕδωρ. λέγων·
ὅτι γέγραπται ὅτι ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμ-
πέλου [illegible]· ἡ δὲ ἄμπελος οἶνον, οὐχ ὕ-
δωρ γεννᾷ· τοιαῦτα λέγουσι [illegible]

γεννή-

τοὺς [illegible] τὸν σκοπὸν τοῦ διδασκάλου
[illegible] καὶ κατὰ ποίας
αἱρέσεως τοῦτο εἴρηκεν· ὁ γὰρ Χρυσόστομος
ὁρῶν τότε τοὺς ὑδροπαραστάτας λεγο-
μένους· τοὺς μαθητὰς Μαρκίωνος τοῦ Πον-
τικοῦ· ὕδωρ μόνον προσάγοντας καὶ οὐκ οἶ-
νον καὶ ὕδωρ· ἀλλ' ὕδωρ καὶ μόνον· οὕτως
γὰρ ἐκεῖνοι προσφέρουσιν· ὅθεν καὶ ὑδροπα-
ραστάται καλοῦνται, ἄρα [illegible] κατ' αὐτῶν εἰς
τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου
ποιοῦσιν· ἡμᾶς δὲ διδάσκων ὁ αὐτὸς θεο-
φόρος Χρυσόστομος· ὕδωρ μετὰ οἴνου προσφέ-
ρειν· καὶ ἀμφότερα ἱερουργεῖν καὶ μεταλαμ-
βάνειν· οὕτως εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ

κατὰ ἰω(άννην) εὐαγγελίου· ὅτι ἡνίκα προσέρχῃ τῷ θυ
σιαστηρίῳ καὶ μεταλαμβάνεις τὸ αἷμα τοῦ χ(ριστο)ῦ ἐκ
τοῦ ποτηρίου, οὕτω νόμιζε· ὅτι τὸ στόμα σου
τῇ πλευρᾷ τοῦ χ(ριστο)ῦ προσέθηκας· καὶ ἐκ τῆς
πλευρᾶς αὐτοῦ πίνεις. Οὐκοῦν εἰ ἐκ τῆς
πλευρᾶς αὐτοῦ πινόμενα ἀπορρέει τῇ ἐκκλη
σίᾳ μεταλαμβανόμενα, καλῶς ἄρα καὶ εὐσεβῶς
καὶ σφόδρα ἀναγκαίως οἶνον καὶ ὕδωρ μιγνύντες
ἱερουργούμενα καὶ μεταλαμβανόμενα· ἅπερ ἐξῆλθεν
ἐκ τῆς πλευρᾶς χ(ριστο)ῦ τοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν. πῶς οὖν καὶ ἀχύ
μον ταῖς οἱ ἀσεβεῖς τὸν χρυσόστομον· ὃν ἀσπάζονται μὲν
πάντων τῶν ἄλλων ἀναθεματίζουσι ... διὸ
φύσεις καὶ δύο ἐνεργείας ἐν τῷ χ(ριστ)ῷ κηρύττοντα
μάχ τὴν ὕλαν προσκαλαν τῆς ἑαυτῶν ἀρμηνόσεως
ἢ τοῖς ἱερωτάτοις δὲ τοῦ χ(ριστο)ῦ οἷς ὁ χρυσόστομος
ἀναφέρει πάντοτε καὶ πανταχοῦ· μάλιστα
δὲ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κατὰ ματθαῖον εὐαγγε
λίου, καὶ ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ἀπαλείφεται, ἀλλ' ἐ
φοβήθησαν καὶ παντελῶς ἀρνήσασθαι·
Ὅτι γὰρ τὸ ποτήριον ὁ χ(ριστὸ)ς τοῖς ἀποστόλοις δέδω
κεν οἶνον καὶ ὕδωρ εἶχε, μαρτυρεῖ ὁ ἅγιος ἀπόστο
λος ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος, καὶ μάρκος ὁ εὐαγγελι
στής· ἐν ταῖς λειτουργίαις αὐτῶν ἑκάτεροι οὕ
τως λέγοντες· ὁμοίως μετὰ τὸ δειπνῆσαι
λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ κεράσας ἐξ οἴνου καὶ ὕδατος
εὐχαριστήσας, εὐλογήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς εἰπών·
πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου
τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον· πάντως γὰρ οἶνον ἔ
μελλεν ἐκχυθῆναι τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὁ ὕστερον ὡς αἷ

Chrysostomi verba, in Iohan. commentario.

Quare, si ex latere ipsius bibimus, ea quæ in Ecclesia sunt, percipimus. Bene igitur. Sed vide.

Iacobi et Marci evangelistæ Liturgiæ.

16

19

τευδεῖς καὶ παρορμώμενος, καὶ τὸ ποτήριον δὲ δέδωκε. μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος

Basilius M. Interpretatione Liturgiae.

ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆς λειτουργίας· καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ δὲ τῆς Ἀφρικῆς ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὁνωρίου τῶν βασιλέων καὶ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, συνελθοῦσα τῶν σιζ' μακαρίων πατέρων σύνοδος· ὡς τοὺς κανόνας ἐκτίθησιν οὕτως·

Synodus Carthaginensis.

« ἐν τοῖς ἁγίοις μυστηρίοις μηδὲν πλέον προσ-
« φέρειν, εἰ μὴ ὅπερ ὁ Χριστὸς παρέδωκε· τοῦτ' ἔστιν ἄρτου καὶ οἴνου ὕδατι μεμιγμένου.

Οὐκοῦν ὥσπερ τὸν οἶνον καὶ τὸ ὕδωρ κιρνῶντες οὕτως μεταλαμβάνομεν· οὐ χωρίζοντες ἀπ' ἀλλήλων τὸν οἶνον καὶ τὸ ὕδωρ· οὐδὲ διηρημένα αὐτὰ προσφέροντες· ἀλλ' ἡνωμένα ἐν ἑνὶ ποτηρίῳ μεμιγμένα τὰ προσφερόμενα εἰς θυσίαν, οὕτως καὶ τὰς δύο αὐτοῦ φύσεις τῆς θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐν πρόσωπον ὁμολογοῦμεν καὶ μίαν ὑπόστασιν· οὐ χωρίζοντες αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων ὥσπερ οἱ χελφομάχοι φλυαροῦσιν· ὥσπερ οὖν κἀκεῖνοι οἶνον μόνον εἰς θυσίαν προσφέροντες θεότητα μόνην ἐν Χριστῷ κηρύττουσι· τὴν σάρκωσιν αὐτοῦ ἀρνούμενοι:—

κεφ. δ' περὶ τοῦ ἀζύμου δὲ πῶς ἄρτου:—

Ὥσπερ οὖν καὶ τὸν ἄρτον ἄζυμον Ἰουδαϊκῶς προσφέροντες ἄμικτον ἀπὸ πάσης ἐνώσεως, οὕτως πάλιν μίαν φύσιν τῆς θεότητος μόνης ποιοῦσι μυστήριον· τὸν γὰρ ἄζυμον μὲν προσφέρουσιν οἱ Ἰουδαῖοι· ἄζυμον δὲ καὶ οὗτοι, τί περὶ αὐτὸν ὁμολογοῦσι μυστήριον· ὥσπερ

δὲ οἱ Ἰουδαῖοι περιτέμνονται· ἡμεῖς δὲ βα-
πτιζόμεθα· καὶ ὥσπερ ἐκεῖνοι τὸν πατέρα
μόνον ὁμολογοῦσιν· ἡμεῖς δὲ σὺν τῷ πατρὶ καὶ τὸν
υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὥσπερ ἔθυον
ἐκεῖνοι πρόβατον· τὸ δὲ πρόβατον εἰκὼν τοῦ
τοῦ Χριστοῦ· ἡμεῖς δὲ οὐκέτι θύομεν πρόβατον
ὥσπερ ἡμῶν τύπον σφαγέντα τὸν Χριστὸν αὐτὴν τὴν ἀ-
λήθειαν, οὕτως οὐδὲ ἄζυμον ἄρτον θύομεν
ὡς ἐκεῖνοι· ἀτελῶς ὅπερ ἐστὶ τύπος μόνον καὶ
σκιὰ τοῦ ἡμετέρου ἄρτου· ἀλλὰ ἄρτον τέλειον·
τέλειον ἄρτον Χριστὸν τὸν σεσαρκωμένον θεόν· ἀλλὰ
τοῦ τελείου ἄρτου τοῦ σώματος αὐτοῦ, κε-
ρυττόμενον [illegible] ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι ἐν μιᾷ,
καὶ μόνον ἄρχονται ἐν Ἱερουσαλήμ· ἡμεῖς δὲ πο- πολλοῖς
κατὰ τόπους καὶ ἀναριθμήτους· καὶ ὥσπερ
ἐκεῖνοι ἐν Ἱερουσαλὴμ τὸ πάσχα μόνον ἔχουσιν, ἡ-
μεῖς ἐν παντὶ τόπῳ ἑορτάζομεν· καὶ ὥσ-
περ ἐκεῖνοι τὸ πάσχα τῇ ιδ' τῆς σελήνης ἑορ- Pascha XIV Luna Iudaei celebrabant.
τάζον· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ τύχῃ· ἡμεῖς δὲ
ἐν κυριακῇ πάντοτε· ὥσπερ [illegible] τεσσαρα-
κοστὴν ἡμέραν καὶ παρ' ἐκείνοις ἄρχονται, οὐ-
τω δὴ χρόνος καὶ ὁ καιρὸς τῆς θυσίας ἡμῶν, ἐπ-
ειδὴ τὸ πρωτότοκον ὀφείλει εἶναι καὶ τελειότερον, τὸν
τὸ ἄζυμον τὸ Ἰουδαϊκόν· καθὼς φησὶν ὁ ἄλλος
ἀπόστολος καὶ γρηγόριος ὁ θεολόγος· τὰ δὲ ἀρχαῖα
παρῆλθεν· ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά·
Ὥσπερ γὰρ καὶ ὁ θεῖος χρυσόστομος ὥσπερ τὶ ἐστὶ
παλαιὰ φησίν· ἐκεῖ τὸ γράμμα· ὧδε τὸ πνεῦμα·
ἐκεῖ ἡ σκιὰ τοῦ θεοῦ· ὧδε ἡ ἀλήθεια· ἐκεῖ ἡ ἑορτὴ δοχὴ
17
15

ἀαρών· ὧδε ὁ ἱερεύς· ἐκεῖ τὰ ἄζυμα· ὧδε ὁ ἄρτος·
ἐκεῖ ὁ ἀμνός· ὧδε ὁ χ(ριστό)ς· ἀλλ' ἀντιφάσκουσιν οἱ ἀπα-
θεῖς· ὅτι ὁ ἄρτος ὃν ὁ χ(ριστὸ)ς δέδωκεν ἄζυμος ἦν·
ὃ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἄζυμον προσφέρομεν τὴν
θυσίαν· πᾶσαν πίστευε πᾶσαν πανταχοῦ τῷ χ(ριστ)ῷ
ὑμνῶν τιμήσωσιν οἱ ἀπόστολοι· καὶ τοῖς λόγοις
αὐτοῦ καὶ τοῖς ἔργοις καθὼς ἀνωτέρω δέδεικται·
Νῦν οὖν τὸν χ(ριστὸ)ν τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας καὶ ἀ-
μαθείας μάρτυρα προκαλοῦνται· ἀφ' ὧν
τοίνυν ὁ ἄρτος ὃν ὁ χ(ριστὸ)ς δέδωκεν, ἄζυμος ἦν·
Ὁ μὲν οὖν χ(ριστὸ)ς κατὰ στενοχωρίαν τοῦ καιροῦ· ἵνα
μὴ ἀπαράδοτον παρ' αὐτοῦ καταλειφθῇ τὸ
τηλικοῦτον αὐτοῦ τῆς σωτηρίας μυστήριον· ἐ-
πεὶ δὴ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τοῖς ἰουδαίοις παρεδίδο-
το· ὃν εὕρισκεν ἄρτον, εὗρε κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην,
παρέδωκεν· ἵνα μὴ παντελῶς ἀποστερή-
σῃ ἡμᾶς τῆς τηλικαύτης σωτηρίας· ἵν' ἡμᾶς ἐχα-
ρίσατο ἕως τοῦ αἰῶνος· τὸ πανάγιον καὶ
ζωοποιὸν αὐτοῦ σῶμα καταξιώσας ἡμᾶς
ἐσθίειν· καὶ δι' αὐτοῦ ζωοποιήσας ἡμᾶς· καὶ
συγκοινωνοὺς αὐτοῦ γενέσθαι· ἀλλ' οὐ δὲ
Ἔπρεπεν ἀλλ' ὅτι τὸ τε ἄρτον τέλειον ἐπιχει-
ρεῖς λαμβάνειν· διὰ τὸ εἶναι τὰς ἡμέρας ἐκείνας
τῶν ἀζύμων· ἵνα μὴ πρόφασιν δῷ τοῖς ἰ-
ουδαίοις κατηγορεῖν αὐτοῦ ὡς ἀντιθέου καὶ
τὸν νόμον καταλύοντος· ποῦ τοίνυν δὲ τοῖς
χριστομάχοις, τίς ὁ καταναγκάζων ὑμᾶς ἰουδα-
ϊκῶς προσφέρειν ἄζυμον οὐ τέλειον ἄρτον·
ἀντὶ τοῦ τέλειον ἀνθ' αὐτοῦ κηρύττουσι· τὸν σε-

κῶν ἐμφορεῖσθαι· ὥσπερ γὰρ ὡς περικω-
λυόμεθα σὺν μὴ τεύξῃ ποιοῦσιν ἰουδαῖοι·
καὶ τὸ πάσχα μετ' αὐτῶν συνεορτάζειν· περι-
τέμνεσθαί τε· καὶ τὸ σάββατον ἀργεῖν·
καὶ χοιρείων κρεῶν ἀπέχεσθαι, οὕτως
κωλυόμεθα καὶ τὸ ἄζυμον προσφέρειν
εἰς θυσίαν· πῶς δὲ οὐκ ἔστι παρανομία·
ἐν μέρει μεθ' ὅλων αὐτῶν ἀποφεύγειν· ἐν ἄλ-
λοις δὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς ἰουδαίοις·
Οὐχὶ θεὸς ἄζυμον προσφέρομεν εἰς θυσίαν ὥσπερ
ὁ Χριστός. κοινῶς τὰ παραδεδομένα
ὑπὸ Χριστοῦ ταῦτα μόνα κρατεῖν καὶ τιθέναι
βούλεσθαι, πρέπει/οι τῶν ἡμετέρων ἀρμενίων
τῶν χριστιανῶν μυστήρια ται·
Καὶ ὁ Χριστὸς ποτὲ μὲν δι' ἑαυτοῦ οὐ παρέδωκε·
ἀλλ' ὕστερον διὰ τῶν αὐτοῦ ἀποστόλων καὶ τῶν
ἄλλων πρώην· διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος αὐτοῦ πάντως
διετάξατο· ἀπὸ δὲ ὧν ἀθετεῖ, οὐ μόνον χρι-
στιανὸς οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ καὶ πάντων ἀπίστων
ἀπιστότερος καὶ βδελυκτότερος:—

Περὶ ὧν ἡμῖν ὁ Χριστὸς οὐ παρέδωκεν ἀλλ' οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβ(ύτεροι):

Ὁ Χριστὸς τριακονταετὴς ἐβαπτίσθη· οὐ κωλύον-
ται αὐτοὶ ἕως τριακονταετῶν μὴ βαπτί-
ζεσθαι· ὁ Χριστὸς βαπτισθεὶς μύρον οὐκ ἐχρίσθη·
οὔτε ἠλείφθη ἔλαιον· κωλύομεν δὲ αὐτοὶ
χρίεσθαι μύρον ἢ ἔλαιον· ὁ Χριστὸς ἐν τῇ κο-
λυμβήθρᾳ οὐκ ἐβαπτίσθη· ἀλλ' ἐν ποταμῷ·
ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ ἐν κολυμβήθρᾳ βαπτιζόμεθα·

δ ὁ Χς τὸ σημεῖον μὲν τελείως ἀφέσεως τῶν πληγῶν
πρῶτον οὐκ ἐξέπεμψεν· οὗτοι μὴν δὲ αὐτοὶ αὐτὸ ὁμολογοῦσι·
ε ὁ Χς μέλλων μὲν ἀποθανεῖν, πρὸς διαθήκας
οὐκ ἀπεγράφη καὶ ἀπετάξατο τοῦ διακόσμου
γε μὲν ἐφ' ἑνὸς αὐτῷ· οὗτοι δὲ πάλιν πρὸς ἅμα
τὸν ἀπεγράφη καὶ ἀσπάζονται τῶν θεῶν· αὐ
τὸς γὰρ ἦν ὁ ἀληθινὸς θεός, οὗτοι μὴν δὲ αὐ
τοὶ ταῦτα τοῖς ὑπ' αὐτῶν μακαριζομένοις
ϛ ποιοῦσι τοσαῦτα· ὁ Χς καὶ παθεὶς, τοῦ ἑ
αυτοῦ σώματος οὐ μετέλαβεν· οὗτοι μὲν
ζ δὲ αὐτοὶ μεταλαμβάνουσιν· ὁ Χς μετὰ τὸ
ἀποθανεῖν, μεμνήστευκεν ἡμῖν μέλλοντα·
καὶ μόνον· καὶ μάχαιρα ρκ ψόφων ἢ τοιαῦτα παρ
ράδοτο κεκράτηκεν· ἀλλ' ἡμεῖς ἄλλως τοῦ παρα
η ἡμῖν μ· ὁ Χς τὸ μυστήριον τῆς θυσίας τοῦ
ἄρτου ἐν ἐκκλησίαις οὐ παρέδωκεν· ἀλ
λ' ἐν οἴκῳ κοινῷ καὶ τραπέζῃ κοινῇ καθὸ
λου· οὗτοι μὴν δὲ αὐτοὶ ἐν ἐκκλησίαις ἱε
θ ρουργοῦσι τὴν θυσίαν τοῦ ἄρτου· ὁ Χς
μετὰ τὸ δειπνῆσαι καὶ χορτασθῆναι πρό
τερον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἰουδαϊ
κῆς θυσίας, τότε τοῦ ἰδίου σώματος μετέ
δωκεν· οὗτοι καὶ αὐτοὶ πρότερον φαγοῦ
σαν ἱερέαν καὶ χορτασθεῖσαν καὶ κοινω
ι μείνασαν τὸν μυστηρίων· ὁ Χς ἦ καὶ ὕ
στερ ἡμῶν μετέωθη, ἀλλὰ σταυρὸν προσκυνεῖσθαι
οὐκ ἐδίδαξεν· ὡς μαρτυρεῖ τὸ εὐαγγέλιον·
οὗτοι μὴν δὲ αὐτοὶ σταυρὸν προσκυνοῦσαν·
ια ὁ σταυρὸς τοῦ Χυ, ξύλον ἦν· οὗτοι μὴν πέχετο ἦν

μήτε ἀργυροῦν· μήτε σιδηροῦν μήτε χαλ-
κοῦν ἢ λίθινον· θρόνον προσκυνείτωσαν· ὁ Χ(ριστὸ)ς
ὠμοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον· καὶ στιχάριον
καὶ φελώνιον καὶ μανδύαν, οὐ περιεβάλλετο· μη-
δὲ αὐτοὶ ταῦτα περιβαλλέσθωσαν· ὠμοφόριον ἐπιτραχήλιον στιχάρ(ιον) φελώνιον μανδ(ύας)
ιβ ὁ Χ(ριστὸ)ς τὰς ἀρχὰς τῆς λειτουργίας· καὶ τῶν ἁ-
γίων θεοφανιῶν· καὶ τὰς λοιπὰς πάσας
εὐχὰς περὶ ἴσων τοῦ σωμ[…] καὶ πά-
σης ὥρας, οὐκ εἴρηκε· μηδὲ αὐτοὶ ταῦτα λεγέτω-
σαν· μηδὲ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ψαλθήτωσαν·
ιγ ὁ Χ(ριστὸ)ς πατριάρχας καὶ μητροπολίτας καὶ ἐπισκό-
πους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ μο-
ναχοὺς οὐ κεχειροτόνηκεν· οὔτε τὰς εὐχὰς
αὐτῶν εἴρηκε· μηδὲ αὐτοὶ χειροτονείσθωσα(ν)
καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἁγιασθήτωσαν· ὁ Χ(ριστὸ)ς
ιδ ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖν καὶ ἁγίαν τράπεζαν
κατασκευάσαι· καὶ μύρον χρισθῆναι· καὶ μυρί-
ους ἀρχαίους ἁγιάζεσθαι οὐ διετάξατο· οὐδὲ
πεποίηκε· μηδὲ αὐτοὶ ταῦτα ποιείτωσαν·
ιε ὁ Χ(ριστὸ)ς τετράδα καὶ παρασκευὴν οὐ νενήστευκε·
μηδὲ αὐτοὶ νηστεύσωσιν· ις ὁ Χ(ριστὸ)ς κατὰ ἀνα-
τολὰς προσεύχεσθαι οὐ διετάξατο· μηδὲ αὐ-
τοὶ κατὰ ἀνατολὰς προσευχέσθωσαν· ταῦ-
τα γὰρ πάντα καὶ πλείονα τούτων χριστι-
ανῶν μυστήρια ὄντα· δι' ὧν ἡμεῖς ἁγιαζόμεθα
καὶ πιστοὶ γενόμεθα καὶ θεοποιούμεθα,
ιζ ὁ Χ(ριστὸ)ς δὲ ἑαυτοῦ οὐ παρέδωκεν· ἀ[…]ρόαρ-
μο[…]βρος καὶ ἀθετῶν μὴ παραδεχόμενος,
χριστιανὸς καλεῖσθαι οὐ δύναται· ἀλλ' ἐν

μεῖς ἀποβ(λ)ητ(ε)ς ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ ἀποστόλου καὶ τῶν
ἁγίων πατέρων παρελάβομεν. οὕτως καὶ πιστεύο-
μεν καὶ κρατοῦμεν· ὅπως αὐτοῦ τοῦ χ(ριστο)ῦ παραγγελό-
μενον· ὁ ζωοποιὸς σταυρὸς καὶ ἡ τοῦ τελείου ἄρτου
παράδοσις· καὶ ἡ διὰ τῆς λόγχης ἀποκάθαρ-
σις· καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ποίησίς τε καὶ προσ-
κύνησις· οὐ γὰρ ἐν μάτην πονοῦσιν οἱ τοῦ χ(ριστο)ῦ καὶ αὐτῶν
μαχόμενοι καὶ τὰς εἰκόνας ἐλαττοῦντες καὶ σμικρύ-
νοντες ταῦτα … ἅπαντα οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πατέ(ρε)ς
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκαν· ἀλλὰ μᾶλλον τὰς εἰκό-
νας αὔξανον(?)τες καὶ μεγαλύνοντες καὶ ἀσπαζόμενοι
καὶ τιμῶντες καὶ δοξάζοντες τὸν μυστήρια· καὶ πρὸς
δόξαν αὐτοῦ καὶ μεγαλωσύνην· καὶ ἡ ἡμῶν σεμνότης
καὶ καύχημα, ταῦτα διατάξαντες καὶ κατακεκ-
ράτηκαν(?)· Κοινωνεῖ(?) τοῦ τελείου ἄρτου
Τὸ καὶ παράδοσιν μάθετε ποιεῖτε καὶ οὐ παραδεχόμεθα·
καὶ ἄζυμον ἄρτον Ἰουδαϊκῶς ἐσθίειν προσ-
φέρειν βούλονται· ἀληθεύει πάντα καὶ ἀρνείσθω-
σαν ταῦτα πάντα ἃ ἀπὸ τῶν (?) ἐγκαινίων· ἃ πρῶτα
ὁ Χ(ριστὸ)ς μὲν δι' ἑαυτοῦ οὐ παρέδωκεν· ἀλλ' οἱ ἀ-
πόστολοι καὶ οἱ πατέ(ρε)ς· οἱ γὰρ αὐτὸ μὲν(?) … διὰ
προφητῶν(?) αὐτῶν τὸ ἄζυμον … μὲν καταλ-
… οἱ …, πῶς τοῦτο τὸ … τῶν μαθητῶν
κατασκευάσαι καὶ ἀρχαῖον … οὐ … ἕ-
τερον οἱ ἀσεβεῖς ἢ τὸ τέλειον τῶν χ(ριστο)ῦ ἐν μαθητῶν,
… βουλόμενοι πάντα πάν-
τα φλυαροῦσι καὶ προφασίζονται· ἀλλότρι-
οι ἑαυτοὺς καὶ ξένους τοῦ χ(ριστο)ῦ καὶ τῶν ἁγίων
αὐτοῦ δεικνύοντες :—

χαλασκευά-
σαντες.

† Περὶ τῶν ἰουδαϊκῶν θυσιῶν
ὧν ποιοῦσιν οἱ ἀρμένιοι:

Ὅτι δὲ ἐοίκασιν οὗτοι οἱ θεομάχοι διὰ τὸ ἐλεεινὸν αἰ-
σχροκερδεῖς τὰς ἰουδαϊκὰς θυσίας ἀναμένουσι,
δῆλον ἐντεῦθεν· τοῦ γὰρ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν λα-
βόντος ἄρτον καὶ ποτήριον καὶ διδόντος τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ εἰπόντος· λάβετε φάγετε· καὶ
πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου
καὶ τὸ αἷμά μου· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
μνησιν, οὗτοι οἱ ἀρμένιοι ἐκ τῶν ὁμοφρόνων
αὐτῶν. ἀκαρπὸν (?) καὶ οἶνον καὶ ὕδωρ λαμβάνο-
μεν τοῖς εἰς θυσίαν ἀγγελικῶς, προσφέρουσιν· ἀλ-
λὰ μόσχους καὶ ἀμνοὺς καὶ πρόβατα· καὶ διὰ τού-
των τῶν ἰουδαϊκῶν θυσιῶν, ἄφεσιν τῶν ἁ-
μαρτιῶν αὐτοῖς ἱερατεύονται (?)· καὶ ἐν αὐταῖς
ταῖς θυσίαις, ἔχειν τὰς ἐλπίδας αὐτῶν δι-
ακρίνουσι· καὶ οὐκ ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ· ὅθεν
καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐν τῷ πάσχα, οὐκ ἐκ
τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνουσιν, ἀλλ' ἐκ
τῶν τοιούτων ἀλόγων θυσιῶν τῶν ἰουδαϊκῶν·
καὶ ὅλην αὐτῶν τὴν καθαίρεσιν ἐλπίζουσιν· ὡς γὰρ πρὸ
τῆς Χριστοῦ ἐπιδημίας πάντες ἰουδαῖοι τοι-
αύτας θυσίας προσφέροντες τῷ θεῷ· καὶ ἐν αὐ-
ταῖς τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἔχοντες· καὶ δι'
αὐτῶν τὸν θεὸν θεραπεύειν προσδοκῶντες·
καὶ καυχώμενοι αὐτῶν ἐν τε τοιαύταις καὶ ἑ-
τέραις ἀνοσίαις θυσίαις· ἤκουον παρὰ θεοῦ μὴ
› δεχομένων (?)· ὡς τὸ οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου
› μόσχους· οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους·

καὶ διὰ ἡσαΐου λέγοντος· ὅτι αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι· τίς γὰρ ταῦτα ἐξεζήτησεν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν· τοῦτο καὶ ὁ δαδ ὁ δαδ ἔλεγεν· ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν· ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις· νυνὶ δὲ τοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν σφαγέντος· καὶ θυσίαν ἑαυτὸν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν προσάξαντος· καὶ λαβόντος ἄρτον καὶ ποτήριον· καὶ εἰπόντος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν, [illegible] οἱ

Θεομάχοι ἀρμένιοι πάλιν τὰς ἰουδαϊκὰς θυσίας ἀνακαινίζοντες· καὶ βόας καὶ ἀμνούς· καὶ πρόβατα θύοντες· καὶ δι' αὐτῶν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐλπίζοντες· καὶ ἐν αὐτοῖς τὰς ἐλπίδας ἔχοντες· καὶ διὰ τῆς αὐτῶν μεγάλης τετυχηκέναι θεοφιλίας νομίζοντες· καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις θυσίαις· καὶ οὐκέτι τῷ σώματι καὶ αἵματι τοῦ χριστοῦ καυχώμενοι· πῶς οὐκ εἰσὶ προφανῶς ἰουδαῖοι καὶ χριστομάχοι· εἰ μὲν γὰρ αἱ θυσίαι τῶν κτηνῶν τοῖς ἀνθρώποις ὠφέλησάν ποτε· καὶ τὸν θεὸν διαλλάξαι πεποιήκασιν· καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν παρασχεῖν, τίς ἡ χρεία τῆς σφαγῆς τοῦ χριστοῦ· δι' ἣν θυσίαν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ ὑπὲρ ἡμῶν προσήγαγε· καὶ κατήλλαξεν ἡμᾶς τῷ θεῷ· εἰ δὲ οὐδαμῶς ὠφελούντων τῶν κτηνῶν εἰς θυσίαν τῷ θεῷ· μηδὲ δυναμένων τὸν θεὸν καταλλάξαι πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν παρασχεῖν· ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θυσίαν τῷ ἑαυτοῦ πατρὶ προσάγων, ἔλεγεν· ὅτι ἐγὼ ὑπὲρ αὐτῶν ἁγιάζω ἐμαυτόν· καὶ διὸ ἀρ

τὸν καὶ ποτήριον, ἐλέγομεν· τουτέστι τοῦ σώματος αὐτοῦ
καὶ τοῦ αἵματος· τὸ ὑπὲρ ἡμῶν κλώμενον καὶ
χυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς
τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· οὗτοι δὲ πάλιν ἄφεσιν τὰς
τὴν ἐλπίδα ἔχειν ἐπὶ τὸ φῶς τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ·
ἐπὶ τὴν θυσίαν τοῦ νόμου τὴν ἐλπίδα ἔχουσι,
προφάσει ἁρμόζουσι ταῖς μὲν τὴν τοῦ χριστοῦ ἀπολύ
τρωσιν· Ἰουδαῖοι δὲ διὰ τῶν τοιούτων θυ
σιῶν ἄφεσιν νομίζονται· ἡ γὰρ αἱ θυσίαι τῶν
ἀλόγων σωτηρίαν καὶ ἄφεσιν τοῖς ἀνθρώποις χαρίζονται· σωτηρίαν
δωρεὰν ὁ χριστὸς ἀπέθανεν· ἢ δὲ ὡς μὴ δι' αὐτὸς ἦν
ὠφελοῦνται· ὁ χριστὸς ἐσφάγη ὑπὲρ ἡμῶν καὶ θυσία
γέγονε, πρόδηλον ὅτι αἱ τοιαῦται θυσίαι αἳ αἱ ὑπ' αὐ-
τῶν αὐτῶν τελούμεναι, οὐ μόνον σωτηρίαν αὐτοῖς αὐτοῖς οὐ παρ.
παρέχουσιν, ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίους αὐτοὺς ἀποδεικ
νύουσι· πῶς δὲ καὶ ὠφελῆσαι αὐτοὺς δύναν
ται· μήτε τῶν κτηνῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσερ
χομένων· μήτε ἀλλαζομένων· μήτε ἐν τῷ
θυσιαστηρίῳ πελεκιζομένων· μήτε ἐν τῇ ἁγίᾳ
τραπέζῃ ἀνελθεῖν ἀξιουμένων· μήτε εἰς τὰς
εὐχὰς τῆς θείας λειτουργίας μνημονευομένων· μή
τε ὅλως ἁγιασμόν τινα δεχομένων· πῶς ἢ τί ὠφε
λῆσαι καὶ ἁγιάσαι· τοὺς αὐτὰ θύοντας καὶ μεθα
λαμβάνοντας, δύνανται· ὁ θεῖος καὶ ὁ θεολόγος
Γρηγόριος· θύομεν μὴ μόσχους καὶ ἀμνούς· κέρατα
ἐκφέροντας καὶ ὁπλάς· οὗτοι δὲ τὰς τοιαύτας
θυσίας τῶν Ἰουδαίων καὶ τὰ ἐκτελοῦντες· καὶ ἐκ
τοῦ αἵματος αὐτῶν τὰς φλιὰς ἰουδαϊκῶς χρί φλιαὶ·
οντες· καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ τὸ πάσχα·

ἀμ πὶ τοῦ σώματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ ἐξ αὐτῶν μεταλαμβά-
νοντες, καὶ ἐκ τῶν ὁ φρο(?) αὐτῶν φυλακτὰ ποιῶσιν
οἱ ἀσεβεῖς καὶ οὐ φρίττουσι· πῶς οὖν τούτους ἰουδαί-
ους μᾶλλον καὶ οὐ χριστιανοὺς ἀποκαλέσαι δίκαιος —

Περὶ ὧν βλασφημοῦσιν εἰς τὸν ἱερὸν(?) οἱ Ἀρμέ-
νιοι καὶ τετρα[illegible] [illegible]ζοχειν ἄρτον(?) —

Ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ οἱ λε-
μεῖς(?) ἐκτυποῦντες ἀσπαζόμενοι· οἱ δὲ δαίμονες
ἀπελαύνονται, οὗτοι οἱ θεοστυγεῖς [illegible] ἀλλ' ὅμως(?)
πεωφέλιμον(?) λέγουσιν· ἀλλὰ διὰ τῆς τῶν ἀλόγων
θυσίας· καὶ τῆς ἑαυτῶν αἰσχροκερδείας καὶ γαστρι-
μαργίας καὶ διὰ τῆς χύσεως τοῦ αἵματος τῶν
ἀλόγων θυσιῶν, τὸν σταυρὸν ἁγιάζεσθαι λέγουσι· καὶ
οὐ διὰ τοῦ ἰδίου ἐκτυπώματος· ὥσπερ οὖν δὴ
καὶ ἐν ἐπιφθάζασθαι(?) ὡς ἀρμένιοι(?) ἄρματα(?) τῶν
δαιμόνων· ἡμεῖς γὰρ πάντα τὰ τῶν χριστι-
ανῶν μυστήρια· ὁ τύπος τοῦ σταυροῦ ἁγιάζει· καὶ τὸν
ἄρτον ὁ τύπος αὐτοῦ σῶμα Χ(ριστο)ῦ ἀναδείκνυσι· καὶ
τὸν οἶνον καὶ τοῦ ὕδωρ αἷμα Χ(ριστο)ῦ ἀποτελεῖ· καὶ τὴν
οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ναὸν Θ(εο)ῦ καὶ οἶκον
κυρ(ίου)(?) καθαγιάζει· καὶ τὸ μύρον καὶ τὸ ἔλαιον
ἐξ ὧν οἱ χριστιανοὶ χριόμενοι ἁγιάζονται καὶ πιστοὶ
καλοῦνται· καὶ ἐν προσώποις(?) αὐτῶν καὶ μετώποις
τοῦ τοιούτου ἐκτυπούμενοι· ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ ἀπίστων
διακρίνονται· καὶ ἐν ταῖς ἀσφαλείαις τῶν χρ(ιστια)-
νῶν πρὸς ἀπόστασιν(?) τῶν ἐναντίων(?)· ἐκ-
τυπούμενος ὁ σταυρὸς διαμένει(?)· τοὺς τοῦτον πα-
ραινοῦντας(?) καὶ ἀρνουμένους ὡς ἀρνητὰς τοῦ
Χ(ριστο)ῦ κατακρινομένη, πᾶσα [illegible] ὁ [illegible] τοῦ

Ritus.

σταυροῦ ὡς ἀτελὴς καὶ ἀνίσχυρος· δι᾽ ὕβριν τρόπω
καὶ διὰ αἱμοθυσίας ἰουδαϊκῶς ὡς ἀκάθαρτος ἁγιά-
ζεται καὶ οὕτως προσκυνεῖται· ὁ μὲν γὰρ παν-
τέλειος τύπος ἁγιάζει τὰ τῶν χριστιανῶν μυστήρια
διὰ τοῦ ἰδίου τύπου· ὁ ἕτερον δὲ ἀτελὴς ὁ ἀ-
νίσχυρος καὶ ἀνωφελὴς καὶ ἀνόσιος εὑρίσκεται.
πῶς οὖν ἐκεῖνοι τὰ τῶν χριστιανῶν μυστήρια μιαί-
νεσθαι καὶ ἀκάθαρτα. ὁ δὲ παντε-
ρα Ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ὁ τύπος αὐτοῦ ἁγιάζει.
διὰ ἀποσταξάντων μύρων τοῖς πορ. τίμιε θεό. ἕτερον γ᾽ ἐμεῖ
ον δεικνύουσι καὶ τύπον ἄλλον διὰ τοῦ τὸν σταυρὸν
ἁγιάζειν δύναται· τὴν γὰρ θυσίαν τῶν περ-
ιάπτων διὰ τοῦ σταυροῦ πάντες ἁγιάζουσι· καὶ
εἰ διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ τὴν θυσίαν ἁγιάζου-
σι πῶς πάλιν ἁγιάζουσι διὰ τῶν νεκρῶν αὐτῶν θυ-
σιῶν, τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ· ὁ μὲν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ
τοῦ ζῶντος ἡγίασε σταυρωθεὶς διὰ σωτηρίαν ἐν αὐτῷ·
καὶ προσηλωθείς· καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ ἁγιαστήριον
πάντων ἀνέδειξεν· ὡς πρὶν γὰρ παρουσίας Χριστοῦ
σταυρὸς ὁ σταυρὸς κατάρας ἦν ὄργανον, καὶ ὁ τύπος
αὐτοῦ ἀτελὴς ἦν· ἀφοῦ δὲ Χριστὸς ἐν αὐτῷ ἐσταυρώ-
θη, αὐτὸς ὁ σταυρὸς ἡγιάσθη· καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ ἁγια-
στήριον πάντων τῶν ἁγίων γέγονε· καὶ πάντες
τὸν τύπον αὐτοῦ· ἐν ἑαυτοῖς ἐκτυποῦντες.
ἁγιασθῶσιν αὐτῇ τῇ δυνάμει, οὕτω δῆλον καὶ ταῦτα
σταυρὸς ἅγιος ἐστὶ διὰ τοῦ ἰδίου ἐκτυπώματος +
μόνον ἁγιάζομεν αὐτός τε καὶ οἱ τοῦτον προ-
σκυνοῦντες σταυρὸς καὶ ἀσπαζόμενοι· ὁ δὲ ὁ
τύπος τοῦ σταυροῦ ἀνωφελὴς ἐστὶ καὶ ἀκάθαρτος·

ὡς ἀχρεῖοι ἀσεβῶς φλυαροῦσι, λέγοντες ὅτι χριστιανοὶ πάν-
τα δι' αὐτοῦ τύπου αὐτοῦ ἁγιάζουσι· καὶ λοι-
πὸν, οὐκ ἔχουσί τι ἐν ἑαυτοῖς ἅγιον· οὐ μύρον·
οὐκ ἔλαιον· οὐ σῶμα καὶ αἷμα χριστοῦ· οὐ ναὸν θεοῦ·
οὐ καὶ αὐτοὶ ἁγιάζονται ἐν ἑαυτοῖς τὸν σταυρὸν εἰκ-
τύπου ὄντως· οὐκ ἄλλως δι' αὐτοῦ τύπου αὐτοῦ
ἁγιάζουσιν. εἰ γὰρ ἡ θυσία αὐτῶν ἁγία ἐστὶν, ἵνα δι'
αὐτῆς σφραγῖδος τοῦ σταυροῦ ἡγίασαν· καὶ διὰ τῆς
αὐτῶν θυσίας πάλιν τὸν σταυρὸν ἀνοήτως
νομίζουσιν, ἁγιάζουσι μᾶλλον δὲ καθυβρίζουσι.

Οὐχ ἧττον ἀφαιρεῖται αὐτῶν τὰ ἀληθεία διὰ τὸν τύπον
τοῦ σταυροῦ· κόλασιν προξενεῖ καὶ τιμωρίαν; λοι-
πὸν καθὼς ἔρχεται πάντα τῶν αὐτῶν τὰ νομι-
ζόμενα ἅγια δι' αὐτῆς σφραγῖδος καὶ τοῦ τύπου
τοῦ σταυροῦ ἡγίασαν, πάντα τὰ μυστήρια καὶ ἀ-
κάθαρτα. καὶ λοιπὸν δόξα αὐτοῖς μὴ ἐμὲ τὸ
μέγα ζωοποιὸν σημεῖον καὶ ἁγιώτερον· διὸ οὐ τὸν
σταυρὸν ἁγιάζειν νομίζουσι· πάντως γὰρ ὁ ὑπὲρ ἕ-
τερον παρέχων ἁγιάζει αὐτὸ ἁγιώτερον ἐστί· κα-
θὼς φησὶν ὁ ἀπόστολος· ὅτι τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ
κρείττονος εὐλογεῖται· καὶ οὕτως μὲν οὗτοι οἱ
ἀσεβεῖς ὑβρίζουσι τοῦ τιμίου τύπου καὶ σημείου
τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ, καὶ βλασφημοῦσι· καὶ οὕτως
αὐτὸν διὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν· δι' ὧν
αὐτὸν ἁγιάζειν νομίζουσιν, ἀτιμάζουσι· μᾶλλον
δὲ καὶ ἀνωφελῆ καὶ ἀνίσχυρον αὐτὸν αὐτῶν δια-
κηρύσσουσιν:~

Λόγος Περὶ τῆς ἐκζεύξεως τῶν τριῶν ἱερῶν τῶν Ἀρμενίων·~

Πάλιν δὲ ὡς εἴδωλα τὰ ξύλα θεοποιοῦντες,

ὡς ἀχρεῖοι ἀσεβῶς φλυαροῦσι, δῆλον ὅτι χριστιανοὶ πάντα

οὐ καὶ αἰσχύνονται· περὶ γὰρ σταυροῦ συζεύξαντες τὴν
ἁγίαν τριάδα αὐτὸν καλοῦσιν οἱ ἄθεοι· τῶν δὲ
τὸ ὁμοίωμα τοῦ περισπουδάστου θεοτύπου τοῖς
ξύλοις προσάπτειν πολλάκις οἱ ἄμομοι· ἄνομοι
τῶν δὲ τῆς ἁγίας τριάδος τῆς ἀοράτου· ἀθα-
νάτου· ἀφθάρτου· ἀκαταλήπτου· καὶ ἀπε-
ρινοήτου· καὶ ἀχωρίστου ἀγάλματα ξύλινα ποι-
οῦντες καὶ θεοποιοῦντες· καὶ ἁγίαν τριάδα
καὶ θεὸν ὀνομάζοντες οὐ λιθολογεῖσθαι ἀξι-
οῦσιν· ὡς εἰδωλολάτραι καὶ ξυλολάτραι;
οἱ τιμῶντες οὐ μόνον εἰδωλολάτραι γνωρίζονται
διὰ τοῦτο· ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν τριάδα σταυ-
ρωθῆναι ἀσεβῶς δογματίζουσιν· ἀλλ' ἐ-
τοῖς ἐλέγχοις ὑποφέροντες εἰς ἄρνησιν τρέ-
πονται τῶν τοιούτων πολυκακίστων·

Δειξάτωσαν ἡμῖν τὴν αἰτίαν τῆς τῶν τριῶν
σταυρῶν συζεύξεως· καὶ διὰ ποῖον τρόπον
τοῦτο ποιοῦσι· καὶ ἁγίαν τριάδα ἐπονομά-
ζουσι· καὶ αὐτοὶ μὲν ἀγάλματα ποιοῦντες τῆς
ἁγίας τριάδος τῆς ἀοράτου καὶ ἀχωρίστου καὶ
ἀκαταλήπτου· καὶ θεοποιοῦντες· καὶ ἁγίαν
τριάδα αὐτὰ καλοῦντες, οὐ φρίττουσιν·
ἡμᾶς δὲ διὰ τὰ ἀγάλματα τοῦ θεοῦ τοῦ σαρκω-
θέντος ἀληθῶς καὶ ἐνανθρωπήσαντος
καὶ ὁραθέντος· καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς τῆς θεοτόκου·
λοιδορεῖν καὶ βλασφημεῖν οὐκ αἰσχύνονται·
πῶς οὖν ὁρῶν τὰς τοιαύτας αὐτῶν ἀνδρῶν
ἀσεβείας καὶ ἀρνήσεις καὶ βλασφημίας
καὶ λοιδορίας καὶ συκοφαντίας ἃς κατα-

χ(ριστο)ῦ καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκώσεως καὶ τοῦ εὐαγγελίου τῆς
κατὰ πάντα τρόπον αὐτοῦ τῶν ἁγίων, ἐπλανήθησαν
καὶ κατεσκέδασαν· οὐ μὴν δὲ τοῦτο μόνον ὡς θεομά-
χοις καὶ χριστομάχοις· καὶ ἀποστρέφεται ὁ θεὸς αὐ-
τῶν καὶ βδελύσσεται ὡς λύκους ἅρπαγας καὶ
ἰουδαίους· καὶ ὡς ἀπὸ ὄφεως καὶ σκορπίων
ἐξ ἀντιχειρισμάτων ἀποφεύγεται· καὶ τὸ κάπισμ(α)
αὐτῶν, οὐχ ἁγιασμὸν· ἀλλὰ μολυσμὸν αὐτοῖς κατέ-
σει καὶ ῥύπον καὶ ἀκαθαρσίαν· τοσοῦτον γὰρ ἐν
αὐτοῖς ἁγιασμὸς εὑρίσκεται· ἐν οἷς αὐτὸς κα-
τοικεῖ ὁ διάβολος· ἐξ ὧν αὐτῶν, οἱ δαίμονες αὐτοῦ·
ἐκ πάσης αἱρέσεως καὶ βλασφημίας· καὶ τῆς
ἀποφάσεως κατὰ τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστο-
λικῆς ἐκκλησίας· καὶ παρὰ πάντων τῶν ἁγίων·
ἀπὸ τοῦ τὸ κάπισμα αὐτῶν ἀπρόσδεκτον
οὐ μᾶλλον βδελυκτὸν καὶ ἀπρόσδεκτον
ὡς ἀκάθαρτον. Πῶς οὖν τολμῶσιν
Ἄλλους ἁγιάζειν αὐτοί· ἀλλ' ὅτε τελοῦσι τῆς χάριτος
τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐστερημένοι· διὰ τὴν αὐτῶν παρὰ
τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ ἀποστολικῆς,
ἀποστασίαν· ὅθεν ζηλωτὴς καὶ κατάρας κυρίοις
ἀμαθέσι καὶ ἀθεοφιλήτοις· καὶ διὰ τῆς
τῆς οἰκουμένης [illegible] ἐκλεκτέων· ὡς ἀσεβεῖς
ἐδέχθησαν [illegible] καθὼς ὁ
κ(ύριο)ς· ὁ [illegible]
[illegible] καὶ ἐν τοῖς ὁμοίοις· κοινω-
δεῖξαι [illegible] τῶν ἀρχιερέων τῶν ἀ-
ποστολικῶν θρόνων κοινωνοὺς [illegible] καὶ οὐ
μᾶλλον [illegible] σύμφωνος αὐτοῖς συνοδικός

μυελάκης ἀναθεματίσαι τὸ τοῦ Χ(ριστο)ῦ ἢ ἄλλο τελ-
ώσαν· καὶ τὸ διακόλως παρέδωκαν τό

Οἵων τῶν συγγραφῶν καὶ φρονούντων τὸν κ(αιρὸ)ν, τὰς
μυσαρὰς καὶ βδελυκτὰς αὐτῶν συνόδους· τὰς
γενομένας ἐν ταῖς Σαμαρείαις καὶ διαβολικαῖς
καὶ δαιμονικαῖς αὐτῶν χώραις· ἐν τε τῇ λεγομένῃ
τινὶ· καὶ μαντικῇ κτῆσιν· ὡς ἰουδαϊκαῖς καὶ καὶ
αἱρετικαῖς συνέδρια· οὐκ ἀναθεματίζει τῇ καρ-
δίᾳ καὶ τῷ στόματι· ἐν αἷς πᾶσαν αἵρεσιν καὶ
βλασφημίαν καὶ πᾶσαν κακοδοξίαν κηρύξαντες
καὶ τοῖς ὁμόφροσιν αὐτῶν παραδόντες· καὶ
πᾶσαν ἀποστασίαν κατὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας
αὐτοῖς διδάξαντες· καὶ ἀρνησάντες τῆς ὀρθοδόξου
πίστεως· καὶ ἀλλοτρίους τοῦ Χ(ριστο)ῦ καταστήσαντες,
κατάρας τέκνα· καὶ ἀπωλείας υἱοὺς· καὶ ἀνα-
θέματος κληρονόμους, τούτους ἀπεργάσαντο·

ἀνα Τίς οὖν ἀκούων τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ· ἐκείνην
τῶν τῆς πρώτων συνόδων· τρία πρόσωπα
ἤτοι ὑποστάσεις· καὶ μίαν οὐσίαν ἤτοι φύσιν τῆς θεό-
τητος τελείας κηρύττουσαν· ὁμοίως τοῦ τοιούτου ἀθλ-
ερμηνεύσας· τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον· τὴν φύσιν τοῦ
τοιούτου ἀγαθοῦ καὶ ἀνόητος λέγοντας:·

✝ Περὶ τῶν ἀσεβῶν δογμάτων
ὧν φρονοῦσιν οἱ Ἀρμένιοι:·

ἀνα Τίς ἀκούων πάντας τοὺς ἁγίους καὶ θεοφόρους
πατέρας· καὶ αὐτὴν τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον· δύο
φύσεις ἐν Χ(ριστ)ῷ κηρύττοντας· ὡς καὶ ἡ ἐν Χαλκη-
δόνι ἁγία σύνοδος δύο ἀληθῶς φύσεις ὁμολογοῦσα τε-
λείας καὶ ἀνόητος ἐν ἑνὶ προσώπῳ καὶ μιᾷ

ἀποφάσεως, οὐ φεύξεται τούτοις καὶ ἀναθέματι
σπείκυβρας καὶ νυκτὸς· μεταμφιασμὸν ὄχλων θεῶν τε
ταῦ ἐν Χριστῷ κηρύττοντας· καὶ τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀπαρ-
νουμένοις. τίς ἀκούων τοῦ Χριστοῦ λέγοντος τοῖς ἀ-
ποστόλοις· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα
ἔχω καὶ ὀστᾶ, οὐ χειρομάχοις τούτοις καὶ ἀντιχεί-
ροις ἀπολείψεται· τὴν σάρκα τοῦ τοῦ ἀρνου-
μένοις· καὶ σταυρωθέντα μέλιτος ἢ ὄξους ἐν τῷ πά-
λαι θεόπνευστος καταπαύων παθητὸν λέγον-
τας· καὶ ἀόρατον καὶ ἀνούσιον καὶ ἀνύπαρκτον
γεγενῆσθαι κηρύττοντας. τίς ἀκούων
πάλιν αὐτοῦ τοῦ κυ [illegible] καὶ θυ ἡμῶν ιυ χυ λέγοντος·
ἦλθον τὴν ψυχήν μου δοῦναι λύτρον ἀντὶ πο-
λλῶν· καὶ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ
τῶν προβάτων μου· καὶ ὁ ἄρτος ὃν ἐγὼ
δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς
τοῦ κόσμου ζωῆς· καὶ πρὸς Ἰουδαίους λέγοντος·
λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον· καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις
ἐγερῶ αὐτόν, οὐκ ἐκπλήσσεται τούτοις ὡς θεομάχοις
ἀποστρέφεται· παθητὴν καὶ θνητὴν τὴν
θεότητα τὴν ἐν τῇ σαρκὶ βλασφημοῦντας ὡς ὁ Ἄ-
ρειος· καὶ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀποχωρίζοντας·
Τίς ἀκούων τῶν ἄλλων ἀποστόλων· ἰω τοῦ θεολόγου
καὶ τοῦ μεγάλου Παύλου· τοῦ μὲν λέγοντος ἐν τῷ εὐαγγε-
λίῳ· ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡ-
μῖν· τοῦ δὲ γράφοντος πρὸς Ἑβραίους καὶ λέγοντος·
ἱερεὺς ἐστὶν ὁ Χριστὸς καὶ μελχισεδὲκ κυρίως· καὶ ὅτε
πάσχομεν τὰ αὐτῶν μέλη Χριστοῦ ἐστι· καὶ ὅτι ὁ Χριστὸς κατὰ
πάντα ἴσος ἡμῖν ἐστιν ἀμόσως χωρὶς ἁμαρτίας·

οὐ καταγινώσκει πλέον τολμῶν καὶ ἀρνήσασθαι
τούτων τῶν ἀσεβῶν λεγόντων· ὅτι ἴσως κα-
θνητὸν καὶ φθαρτὸν ἦν ὁ λόγος τοῦ θ(εο)ῦ χ(ριστο)ς· καὶ
ἡμῖν ὁμοούσιον, ἀλλὰ καὶ ἐλαύνει, ἀλλὰ ἄφθαρτον
σῶμα καὶ ἀθάνατον καὶ ἀπολλύμενον ἐν
ἀλλότριον· τοιγαροῦν λέγουσιν οἱ θεο-
μάχοι· οὔτε τὸν λόγον σάρκα γεγενημένην· ἀλλὰ
μεμενηκέναι ... οὔτε λέγουσι σῶμα Χ(ριστο)ῦ
ἐν ... ἐκεῖ εἰπεῖν· ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀρθοδόξους
λέγοντας ἀναλαμβάνουσι· οὔτε τὸν Χ(ριστὸ)ν ὁμοούσιον
ἡμῖν ... γεγενημένον ὁμολογοῦσιν· ... πᾶσα
μᾶλλον ἡμῶν παθητὸν καὶ φθαρτόν· ὁ ... αὐτο-
λόγος τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ ... ἐκήρυξε· καὶ ὁ λόγος σὰρξ
ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν· ὡς ὁ θεολόγος ἔ-
[illegible] ἀνθρώπου ὅτι ταῦτα ... τῶν ἀσεβῶν ἀρ-
[illegible]ου, οὐ σῶμα Χ(ριστο)ῦ καὶ μελλήσασιν· ἀλλὰ τοῦ
σωτῆρος τοὺς κηρύσσοντας ἐν αὐτοῖς· καὶ τὰς
αἱρέσεις αὐτοῖς διδάσκοντος· καὶ τὰ βαρβαρικὰ
ἐν αὐτοῖς ὑποσπείραντος· καὶ τὴν ἑαυτοῦ
θεομαχίαν καὶ ἀποφασίαν ἐν αὐτοῖς ὑποβαλό-
τος· οὕτως οὖν οὗτοι ἑαυτοὺς τοῦ Χ(ριστο)ῦ ἀλλοτρι-
οῦντες οἱ ἀσεβεῖς ... καὶ ἀθάνατον ... περὶ
Π... τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἄλλων πατέρων τῆς
γεννήσεως τοῦ κ(υρίο)υ θ(εο)ῦ καὶ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ πρώ-
την ἑορτὴν καὶ ἐλαμπρὰν καὶ ἀρχὴν καὶ ἑορτῶν
ἑορτήν· καὶ μὴ προτιμᾶν πασῶν τῶν ἑορτῶν
ὀνομαζόντων· τούτους κἂν ἄλλος χριστι-
ανοὺς λογίζεσθαι· καὶ οὐ μᾶλλον ἀρνησιχρίστους
ἐν διαφόροις ... ἄρνησιν αὐτοῦ

fors. κατάδ[ηλον] / ὑπὸ πρόδηλον / quod et seq.

25

24

μὴ μνημονεύοντας ἢ ἑορτάζοντας· Τοῖς ἀκούουσι τῶν
ἁγίων πατέρων δύο θελήματα φυσικά· καὶ δύο φυσικὰς
ἐνεργείας ἐν Χριστῷ κηρυττόντων· καθὼς αὐτὸς ὁ κ(ύριο)ς
ἐν εὐαγγελίοις διδάσκει· οὐ δικαίως μεμφομένοις τοὺς
τοιούτους ὡς μανιχαίους· καὶ ἀπομερίζουσι· καὶ ἀντι-
χαρίζουσι· μήτε θέλ(ημα) μήτε ἐνέργειαν ὁμολογοῦν-
τας ἐν Χριστῷ· ἀλλὰ μίαν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ὡς ὁ Ἄρειος
ἐν Χριστῷ κηρύττοντας· καὶ τὴν θεότητα αὐτοῦ ἀτε-
λεσφόρον τοῦ πρ(ο)σ(λήμματος) δεικνύοντας· Τοῖς ὁρῶσι καὶ
ἀκούουσι τὰς πανηγυρικὰς αὐτῶν μνήμας [illegible] τὰς ἐγ-
γεγραμμένας πάσας δύο φύσεις καὶ δύο ἐ-
νεργείας προφανῶς ἐν Χριστῷ κηρυττούσας· καὶ ὡς
μυριάκις ἀποδεξαμένους καὶ [illegible] ὅλα
τῶν τῶν ἰδίων αἰωνίων· οὐ θανάτου ἐν ὁ Χριστὸς
αὐτοὺς ἀξίως καταδικάσας· ὡς ἀρνητὰς τοῦ [illegible]
καὶ τῶν ἄλλων προφανῶν Χριστιανῶν καὶ πολεμίους τῶν
[illegible] καὶ ὀρθοδόξων ἀρχιερέων· ἐν θεῷ
[illegible] διδασκάλων καὶ μόνον, ἀλλ' ὡς ἐπαρα-
κοῦντας τῇ ἀσεβείᾳ [illegible] πᾶσαν αἵρεσιν·
καὶ οὕτως ἀναισχυντοῦντας ὥστε τὸ εὐαγγέ-
λιον Χριστοῦ περικόπτειν καὶ παραχαράξαι· Τοῖς ἀ-
κούουσι πάντων τῶν μεγάλων συμφώνως τὸν τρι-
σάγιον ὕμνον ὡς [illegible] σεραφικῶς
ἀγγελικῶς ἀναπεμπόμενον· καὶ πάντας τοὺς
ἀρχιερεῖς τῆς μεγαλοπόλεως Ῥώμης μετὰ [illegible]
[illegible] τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀπὸ τῶν κορυ-
φαίων ἀποστόλων ἀναπέμπεσθαι παραλαβόν-
τας [illegible]· καὶ μέλεσι ἀναθέμασι καὶ κα-
θαιρέσει [illegible] τὸν Κναφέα [illegible]

διὰ τῆς ἐν τῷ τρισαγίῳ προσθήκης· οὐ τέλεον
τοῦ τοιούτου μετασχήσειε· καὶ ἀποστραφήσεσθαι ὡς ἀσε-
βεῖς καὶ βλασφήμους καὶ κακοδόξους· οὐ μόνον
τὴν ἁγίαν τριάδα σταυρωθῆναι βλασφημοῦντας·
ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν αὐτῇ χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ὡς ὁ μά-
ταιος εἰς δύο υἱοὺς χωρίζοντας· οἱ δὲ ἐλεγχόμενοι,
ἀποκρινόμενοι λέγουσιν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ εἰς τὴν ἁγίαν
τριάδα τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀναπέμπομεν· ἀλλὰ
πρὸς μόνον τὸν χριστόν· ταῦτα δὲ λέγοντες· ἐκκα-
λύπτουσιν ἑαυτῶν τὴν χριστομαχίαν προφανῶς
καὶ τὴν ἄρνησιν τῆς τοῦ χριστοῦ σαρκώσεως· ὥσπερ τὰ
ἐδόξασαν οὗτοι οἱ ἀκέφαλοι· ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ μετὰ
σαρκὸς ἐσταυρώθη, ἢ ἀσάρκως καὶ ἀσωμάτως· οἱ δὲ
πάλιν ἐν ὑποκρίσει λέγουσι· μετὰ σαρκός· καὶ
μετὰ σαρκὸς ὁ χριστὸς ἐσταυρώθη καὶ οὕτως ἐν ἀληθείᾳ
ὁμολογοῦντες οἱ ἀρνούμενοι, διατί μὴ λέγουσιν οὕτως
ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ· ἅγιος ὁ θεός· ἅγιος ἰσχυρός· ἅγιος
ἀθάνατος ὁ σαρκωθεὶς καὶ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέ-
ησον ἡμᾶς· οὕτως γὰρ λέγοντες ἐδείκνυον πάντως,
ὅτι εἰς τὸν σαρκωθέντα χριστὸν τὸν ὕμνον ἀναπέμ-
πουσι· νῦν δὲ μὴ τιθέντες [illegible] λαμβάνοντες· μὴ τὸ
ἐνανθρωπῆσαι, πρόδηλοί εἰσι μηδὲ ἀπαρτίσαι
ἐκ τούτου, ὅτι ἀρνοῦνται παντελῶς τὴν
τοῦ κυρίου σάρκωσιν· διὰ τοῦτο [illegible] ἐν χριστῷ
βλασφημοῦσι καὶ οὐ φ[illegible]ποιοῦσιν.

ὅτι οὐδὲ χειροτονίαν ἔχουσιν.

Ὅτι δὲ οὐδὲ χειροτονίαν ἔχουσιν· ἀλλὰ καὶ ἀχειρο-
τόνητοι πᾶσα ἡ χειροτονία αὐτοῖς, δῆλον ἐκ τούτου· ὅτι ὁ
ῥωμαῖος Γρηγόριος ὁ γενόμενος ἐπίσκοπος Ἀρμενίων.

καὶ Λέοντος ὁ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας
Καππαδοκίας· ὁ τὸν αὐτὸν ἄλλον χειροτονήσας
ἐπίσκοπον διαθήκην ἀσφαλείας ἀναμέσον αὐτῶν
ποιήσαντες· τὸν τῆς Ἀρμενίας κατὰ καιρὸν ἐπί-
σκοπον προχειριζόμενον· καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ
ἀρχιερέως Καισαρέων τὴν χειροτονίαν λαμβά-
νειν· ὅτι δὴ ἧς καὶ αὐτὸς ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἐν ἀρχῇ τὴν
ἱερωσύνην ἐδέξατο· καθὼς καὶ ἐν βιβλίῳ τοῦ μαρ-
τυρίου τοῦ ἁγίου Γρηγορίου περὶ τούτων παρ' αὐτῶν
ἀκριβῶς διαγορεύει· οἱ τοίνυν δὲ χρόνῳ μείναντες αἱρέσεσι
περιπεπτωκότες· καὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας
ἀλλοτριωθέντες· καὶ ἐκ τῆς Καισαρέων ἐκκλησίας
τὴν χειροτονίαν λαμβάνοντες, πῶς οὐκ εἰσὶ παν-
τελῶς ἀνίεροι καὶ ἀχειροτόνητοι· οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν
καθιστάμενοι, παντελῶς ἐθνικοὶ καὶ ἀκατάστατοι·
χρόνῳ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ χωρὶς τῆς ματαίας
ἀρχῆς αὐτῶν καὶ θυσίας ἀνίσχυρος καὶ ἀνωφελὴς
εὑρίσκεται· καὶ οὐκ ἔστιν ἄξιος προσκυνεῖσθαι
ἢ τιμᾶσθαι, πῶς ὁ ἅγιος Γρηγόριος πρὶν ἢ χειροτο-
νηθῆναι ἐπίσκοπος ἔτι λαϊκὸς ὢν καὶ μὴ δόλως ἔ-
χων χειροτονίαν. σταυροὺς ξυλίνους ποιῶν, διὰ
τῶν τότε εἰδωλολατρῶν τῆς Ἀρμενίας καθελόντας· καὶ
τοὺς δαίμονας ἐκδιώξας· αὐτοὺς τοὺς σταυροὺς ἔτι
λαϊκὸς ὢν, πεποίηκεν· ἐν οἷς οὔτε θυσίαν ἐπε-
τέλεσεν· οὔτε ἐν εὐχαῖς ἡγίασεν· οὔτε ποτὲ ἔχρι-
σεν· ἀλλ' ὡς προσκυνητοὺς ἐδίδαξε πάν-
τας τούτοις προσκυνεῖν καὶ πρὸς αὐτοῖς κα-
ταφεύγειν καὶ διὰ τούτων αὐτῶν προσκυνεῖν
τὸν πάντων κρατοῦντα θεόν· ὁ θεὸς προδήλως ὅτι

πάντες ἀλλότριοι ἐστὶ καὶ τοῦ ἁγίου γρηγορίου. καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ παραδόσεως· ὃν καὶ ὡς ἐχθρὸν ἔχοντες, οὔτε μνημόσυνον αὐτοῦ ποιοῦσιν· οὔτε τὴν μνήμην αὐτοῦ ἑορτάζουσιν· οὐδὲ μνημεῖον αὐτοῦ κηρύττουσιν· οὔτε τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ θυσίας ἐπιτελοῦσιν:-

περὶ τῆς [illegible] κ(αὶ) τῆς [illegible] νηστείας τοῦ ἀρτζιβουρτζε

Καθὼς δὲ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς αὐτῶν ψευδοεορταῖς καὶ μάλιστα ταῖς τῶν ψυχῶν, τὴν αὐτῶν νηστείαν ἐξορκίζουσι τὴν λεγομένην ἀρτζιβουρτζῖν· ἣν καὶ μάλιστα ὡς ἐν οἷς ἀσεβεῖς τιμῶσι· περὶ οὗ δὴ καὶ ὁμάδι πρὸς αὐτοὺς διαλεχθῆναι· ἐπειδὴ δὲ τῆς προφάσεως καὶ τοῦ ὀνόματος σεργίου τοῦ παρ' αὐτῶν λεγομένου ἁγίου πάντα τὰ ὅμοια αὐτῶν ἀνοήτως καὶ ἀφρόνως τῆς τοιαύτης αὐτῶν αἱρέσεως τῆς κρυπτῆς καὶ ψυχικῆς νηστείας αὐτῶν καταλεγόμενα, πάντα κατασύρει· ἅπαντες οὖν ἡμεῖς ἐπερωτῶμεν· τί ἐστιν ὁ ἀρτζιβούρτζης· ἢ τί τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ τί ἡ νηστεία αὐτοῦ· ἢ φουκράτες παρ' ἡμῖν· [illegible] δὲ παρ' ἡμῖν καὶ παρ' αὐτῶν· καὶ παρὰ πᾶσιν ὀρθοδόξοις· ἡμεῖς γὰρ πάσας θείας γραφὰς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης ἀναγινώσκοντες καὶ ἔχοντες· τούς τε κανόνας πάντας καὶ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους καὶ τὰς συνόδους καὶ τὰς τῶν ἁγίων πατέρων· καὶ τὰς λοιπὰς ἁγίων συνόδων. καὶ πάντων τῶν θεοφόρων πατέρων, οὐδαμῶς, οὐδ' ὅλως περὶ τοῦ φουκροῦ ἀρτζιβούρτζη· αὐτ-

ὁμολογοῦντες παράδοσιν ἄγομεν· καὶ οἱ μὲν φασὶν
Ἐξ αὐτῶν, τοῦ ἁγίου Σεργίου εἶναι τὴν νηστείαν πάν-
των· ἡμεῖς γὰρ τοῦ ἁγίου Σεργίου ἐστὶ καὶ Βάκχου
τῶν ὑπερτέρων ἐνδόξων ἁγίων μαρτύρων,
δῆθεν ἐξ αὐτοῦ· καὶ τὰς τῶν μνήμας αὐτῶν καὶ ἑορτῆς·
καὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἀθλήσεως αὐτῶν καὶ τελει-
ώσεως τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ τοῦ ὀκτωβρίου
μηνὸς ἀρχομένης, ὑμεῖς δὲ τῇ πρὸ τῆς κρε-
ωφάγου ἑβδομάδος ταύτην ἐπιτελεῖτε·
Οἱ δὲ φασὶν, ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ ἁγίου Σεργίου καὶ
Βάκχου τῶν ῥωμαίων μαρτύρων· ἀλλὰ ἁγίου
Σεργίου ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ μαρτυρήσαντος·
καλῶς· πάντως ὁ ἅγιος ἡμῶν οὗτος Σέργιος
ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τιμῆς ἐτελειώθη, ἢ οὔ· καὶ εἰ
ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τοῦδε τοῦ ἡμετέρου μηνὸς ἀ-
ποκεφαλισθεὶς ἐτελειώθη· καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ
τιμὸς μηνὸς ἐτελεύτησεν, ὡς πάντες οἱ ἅγιοι,
διατί οὐ τελεῖτε τὴν νηστείαν αὐτοῦ καὶ ἑορτὴν
τῇ ἡμέρᾳ τῆς τελειώσεως αὐτοῦ καὶ ἀθλή-
σεως· ἀλλὰ κατὰ μίαν μετὰ τῆς ἀποκρέω
καὶ τοῦ πάσχα εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται· καὶ
ποτὲ μὲν πρὸ κε ἡμερῶν ἢ δέκα· καὶ ἀ-
πολλάκις διαπαντὸς ἄτακτον ἐστὶ μετὰ τῆς
ἀποκρέω, καὶ τοῦ πάσχα ἀεὶ εἰσερχόμενον
πρόδηλον καὶ ἐξερχόμενον· ὅθεν πρόδηλόν ἐστιν, ὅ-
τι οὐκ ἔστι τοῦ Σεργίου ἐκείνου· ἡ γὰρ τοῦ ἁ-
γίου τιμὸς πάντως ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς τελειώ-
σεως αὐτοῦ ἐπιτελεῖται· ὡς καὶ πάντων
τῶν ἁγίων· πάντως δὲ οὐ δυνατὸν ἄλλου ἁγίου· οὐ

πεμπταῖον ποιοῦντες· οὔτε ἑορτὴν ἐπιτελοῦντες·
+ οὔτε τοῦ ἁγίου Ἰω(άννου) τοῦ θεολόγου καὶ εὐαγγελιστοῦ·
οὔτε Ματθαίου ἢ τῶν λοιπῶν ιβ´ ἀποστόλων· καὶ
τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος· οὔτε
ἄλλου τινὸς ἀποστόλου καὶ προφήτου· ἢ τῶν
ἁγίων μαρτύρων τοσούτων καὶ τηλικούτων
ὄντων· οὔτε τῶν ἁγίων μαρτύρων ἐν τῇ Ῥιψιμῆς
καὶ Γαϊάνης τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ μαρτυρισάντων·
οὔτε κἂν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ ἱερομάρτυρος·
τοῦ γενομένου ποτὲ ἐπισκόπου Ἀρμενίας· ὡς αὐτὴ ἡ
ἱστορία τοῦ πράγματος μαρτυρεῖ· ὅτι οὐδεὶς
ἡμῶν ποτὲ ἤκουσε τοῦ ἁγίου Γρηγορίου πα-
ρὰ τοῖς Ἀρμενίοις, οὔτε μνημεῖον οὔτε ἑορτήν·
οὔτε θυσίαν· ἀλλ' οὔτε ἄλλου τινὸς πατρός· καὶ Ἀθανασίου
καὶ Βασιλείου τῶν μεγάλων· καὶ Γρηγορίου τοῦ θαυ-
ματουργοῦ· ἢ Γρηγορίου τοῦ θεολόγου· καὶ τοῦ
Χρυσοστόμου· καὶ Κυρίλλου καὶ Ἐφραὶμ καὶ ἄλλου
τινὸς ἁγίου πατρός· Ἐκ τοῦ παρόντος τῶν
ριβ´ Τοσούτων καὶ τηλικούτων ἁγίων· οὐδαμῶς οὔτε
μνημεῖα μνημονεύοντες· οὔτε μνήμην ἑορτάζον-
τες· οὔτε θυσίαν ποιοῦντες, πῶς τοῦτο
μόνον τὸν Σέργιον· τοσοῦτον διὰ μνημείας
φοβερᾶς καὶ ἑορτῆς καὶ θυσίας ὡς θεὸν τι-
μᾶτε καὶ θεραπεύετε· παρὰ δὴ μόνον ὅτι
τοῖς προάγουσιν πάντας ἁγίους ὡς
Ῥωμαίοις ἀδελφίζεσθε καὶ ἀποστρέφεσθε· +
ὃ δι' αὐτοῦ ποτε καὶ ἡ μεῖζον τὸν Σέργιον τῶν Ἀρ-
μενίων· τοῦ τοιούτου τοῖς ἐλάχιστα
κοῦ ὄντος, παρευθὺς μετὰ ἁρμονίου ...

τοῦ σεργίου πρόφασιν· ἀλλὰ καὶ ἀναθεμα-
τίζουσι τοὺς ὁμόφρονας αὐτῶν· τοὺς τὴν
νηστείαν ταύτην νηστεύοντας τοῦ σεργίου· ἧς
Τὴν ὡς δῆθεν προφανῶ τὴν πρόφασιν τῆς
σαρκοφάγοι λέγουσιν, ὅτι ἡ νηστεία τοῦ λεγομένου
ἀρτζιβουρτζίου, τῆς νινευιτῶν νηστείας· λε-
γομένη δὲ ἡ μετὰ ὀπίσω τε τῶν ἁγίων ἀπο-
στόλων γραφαῖς τῶν ταύτην τὴν νηστείαν
νηστεύειν· μήτε τῶν ἐν νικαίᾳ συνόδου μήτε
ἄλλου τινὸς ἁγίου· παρεκτὸς τῆς τετράδος καὶ
παρασκευῆς· καὶ τῶν ἁγίων τεσσαρακοστῶν·
καὶ τῆς ἁγίας ἑβδομάδος τοῦ πάθους τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ·
καὶ τῶν γενεθλίων τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ θεοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· καὶ τῆς
ὑπερενδόξου θεοτόκου, τίς ὁ προστάξας
ἡμᾶς νηστεύειν νηστείαν ἐθνικῶν· πρὸ πολλῶν
ὁ ἰσραηλιτῶν τῆς Χριστοῦ ἐπιδημίας· ὡς οὖν τὰς
ἰουδαϊκὰς νηστείας τὰς ὑπὸ θεοῦ ὁρισθείσας
διὰ μωσέως· καταλυόμεθα νηστείαν τοῦ Χριστοῦ
ἐλθόντος, πολλῷ μᾶλλον τὰς τῶν παρανό-
μων νηστείας· οὕτως οὖν ἐλεγχόμενοι,
Πάλιν λέγουσιν, ὅτι τοῦ ἀδὰμ ἡ νηστεία
μετὰ γὰρ τὸ ἐξελθεῖν αὐτὸν φησὶν ἐκ τοῦ
παραδείσου, νενήστευκε ταύτην· ἀλλ' οὖν
διδαξάτωσαν ποία θεόπνευστος γραφὴ
ἡ προφητεία· ἢ διδάσκαλος ἢ συγγρα-
φεύς, τοῦτο διδάσκει· πόθεν μὲν γὰρ οὖν
γενέσεως καὶ τῆς κτίσεως παρέθετο ὁ μωϋσῆς
ἱστορικῶς συγγραψάμενος· ἔτι δὲ καὶ πόθεν τῆς

παλαιώσεως τοῦ ἀδὰμ καὶ τῆς εὔας καὶ πε-
ρὶ τῆς παραβάσεως αὐτῶν· καὶ τῆς ἐκ τοῦ
παραδείσου ἐξορίας· ὡσαύτως καὶ περὶ τῆς
παιδοποιΐας αὐτῶν· καὶ [illegible] αὐτῶν
ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· οὐ λανθάνουσι γρα-
[illegible] μετὰ τὸ ἐξελθεῖν αὐτοὺς ἐκ τοῦ πα-
ραδείσου, [illegible],
καὶ ταύτης ὁμοίως [illegible] ἐχρημάτισεν·
τοῦ οὖν ὁσίου ἱεροῦ συγγραφέως Μωσέως καὶ προφή-
του μηδὲν τοιοῦτον περὶ συγγραφῆς [illegible] φέρε-
[illegible]
[illegible] καὶ ψευδεπίγραφα· καὶ οὐ [illegible]
[illegible] ἀποκρίνονται· ὅτι μὴ [illegible]
τοῖς ἀρμενίοις· ὅτε [illegible] θεσθαι
ὑπὸ τοῦ ἁγίου γρηγορίου· ὅτι δὲ καὶ τοῦ-
το ψευδῆ [illegible] καὶ [illegible], ἀ-
ποδείξομεν ἐκ τῶν [illegible]· πρὸ [illegible]
γὰρ τοῦ [illegible] τοῖς ἀρμενίοις ὑπὸ τοῦ
ἁγίου [illegible] αὐτῶν ὑπὸ τῶν δαιμόνων,
ὡρίσθη [illegible] ὑπὸ τοῦ ἁγίου γρηγορίου [illegible]
ἡμῖν [illegible]· μετὰ δὲ [illegible] τοῦ ἁγίου [illegible]
καὶ ἀπελθεῖν αὐτὸν ἐν καισαρείᾳ τῆς καπ-
παδοκίας· καὶ χειροτονηθῆναι ἐπίσκοπον,
[illegible] μέχρι [illegible]
[illegible] μὴ [illegible]
ὡς ἀκριβῶς γράφει ἐν τῷ [illegible] τοῦ [illegible]
αὐτοῦ καὶ μαρτυρίου· καὶ οὕτως πάλιν
[illegible]· [illegible] μηνὶ [illegible]
[illegible] τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου, ὅτε ἐ-

Constantinus Magnus a Sylvestro Romae baptizatus.

μέλλων ὑπὸ Σιλβέστρου βαπτισθῆναι ἐν Ῥώμῃ·
ὅτι δὲ καὶ τοῦτο ψευδός ἐστι, πᾶσι πρόδηλον.
Καὶ γὰρ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μέλλων τελευτᾶν
ἐν Νικομηδείᾳ ἐβαπτίσθη καὶ παρευθὺς ἀπέθα-
νεν· ἀπὸ δὲ ἀλλὰ θεός ἐστι τοῦ σταυροῦ καὶ ἐπὶ
πρὸς ὅλον τὸν κόσμον· ἀφ' οὗ ἑπτακοσίων ἐτῶν
βασιλέως μέλλων βαπτισθῆναι, πέφευγεν καὶ
πῶς ὁ αὐτὸς Σιλβέστρος ἀρχηγὸς ὢν τῆς ἐν Νικαίᾳ
συνόδου· οὔτε ἐπίστωσε μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς
συνόδου παραδόσεων καὶ ταύτην ἐγγράφη
πάντα· ποῖος δὲ κανὼν τῶν ἀποστόλων

Circa annum Christi millesimum haec scripta esse hoc loco videmus.

Ἢ τῶν ἁγίων συνόδων ὁ παρακελευόμενος
ὁ ποσάκις ἐξελθὼν μᾶλλον εἰς χριστιανισμὸν ἐ-
πιστρέφε καὶ μέλλων βαπτισθῆναι, εὐχὰς
παραιτεῖσθαι καὶ τὴν μνείαν τοῦ κατηχουμένου
βασιλέως, ἢ βαπτισθῆναι καὶ φυλάττεσθαι ὑπὸ
τοῦ κόσμου καὶ πάντως τοῦ αἰῶνος. ἐὰν δὲ
ζητῶσι παρ' ἡμῶν ἐπὶ τὸ ὄνομα τῆς μνείας ταύτης·
αὐτοὶ μὲν ἀρνεῖσθαι τὴν ἐκκλησίαν· ἡμεῖς δὲ τὸν
ἀριθμὸν ὁμολογοῦμεν αὐτό, οὐδέποτε εὕρομεν.
+ + πῶς δὲ τὰς παραδόσεις πάσας καὶ τὰ δόγματα
τῶν Ῥωμαίων ἀναθεματίζοντα καὶ ἀποκη-
ρυττόμενοι, μόνον τὸ λεγόμενον ἀρτεῖον ὑπὲρ
φυλάττουσι· τίς οὖν ὀρθῶς τὴν παρ-
Γίαν καὶ ὑπόκρισιν τῶν θεομάχων, ὅτι διὰ
τὸ πλανῆσαι τοὺς ἀφελεστέρους· καὶ τὰς ἐξ
αὐτῶν αἱρέσεις κατασύραι, ταῦτα πάντα
μυθολογοῦσι καὶ πλάττουσι· τίς οὖν δι-
αὐτῆς ἡ πολλὴ αὐτῶν ἀναλγησία καὶ τῶν διαφόρων

ὀνομαζόντων τῶν παρ' αὐτοῖς πλαττομένων· οὐ
μόνον δὲ εἶναι τὸν ἀρτζιβουρτζήν, ἢ παράδοσιν
χριστιανῶν ἢ ἄλλου τινὸς μνείαν· ἀλλὰ αἵρεσιν
μεγάλην καὶ φοβερὰν παρ' αὐτῶν δογματικῶς
ἐκτεθεῖσαν καὶ ἐπινοηθεῖσαν· πρὸς ἀποσχισ
μὸν καὶ διαίρεσιν τῆς τῶν ῥωμαίων ὀρθοδο
ξίας· Δι' οὗ παύεται ἀποδείξεσι καταφανῆ
Εἰς τὸν τῆς ἀσεβείας κορυφαῖον καὶ τὸ βάραθρον
ζοφῶν τοῦ σεργίου ἤτοι τοῦ μάρτυρος αὐτῶν, ὁ ἀρ
τζιβουρτζήν, πῶς πάλιν τοῦ ἀδὰμ λέγουσι·
ἐκ δὲ τοῦ ἀδὰμ ἤτοι, πῶς τῆς μνήμης ἐγένετο·
ἐκ δὲ τῆς μνήμης ἤτοι, πῶς τῆς αὐτῶν καταπίσεως
τῶν ἀρμενίων γέγονε· καὶ ἐκ τῶν ἀρμενίων ἤτοι
πῶς πάλιν δὲ σεργίου μνήμη ἀρέθη· καὶ τῆς κα
ταπτώσεως κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐγένετο·
Ἀκουσάτωσαν ταῦτα τὰ ψευδῆ πλάσματα τῶν
ἀσεβῶν, οἱ ψευδόχριστοι καὶ ψευδορθόδοξοι·
οἱ τοῦτον τὸν ψυχοφθόρον ἀρτζιβουρτζὴν
μετὰ τῶν αἱρετικῶν προθύμως νηστεύοντες·
ἐννοείτωσαν τὸν δόλον αὐτῶν· καὶ ὡς σαρα
μικὴν μνείαν· καὶ ἰουδαϊκὴν παράδοσιν,
βδελυττέσθωσαν ταύτην καὶ ἀποστραφή
τωσαν· ὁρῶντες καὶ νοοῦντες ὅτι διὰ τὸ
εἶναι αὐτὴν αἵρεσιν μεγάλην, διὰ τοῦτο οὕτως
αὐτὴν μεγαλύνουσιν οἱ παμπόνηροι·
Ἐρωτηθέντες γὰρ οὗτοι οἱ ἀρμένιοι· ὁ χ(ριστὸ)ς ὁ υἱὸς τοῦ
θ(εο)ῦ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, ἢ οὔ· οἱ δὲ ἔφασαν· ἀπέθανε
ἀληθῶς καὶ ἀνέστη· κοινωνοῦντος δὲ πέτρου·
ὅπου δὲ πέτρος· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκο

δομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾅδου, οὐ κατισχύ-
σουσιν αὐτῆς· τουτέστιν αἱ αἱρέσεις· καὶ πάντες
ὑμεῖς οἱ βλασφημεῖτε ὅτι ἡ καθολικὴ καὶ ἀ-
ποστολικὴ ἐκκλησία, ὡς αἵρεσιν προσοῦσαν,
ἀπώλετο· καὶ τὸν Χριστὸν ψευδῆ δεικνύετε λέγον-
τες· ὅτι οἱ ῥωμαῖοι πάντες εἰς ἀπώλειαν
ἀπέρχονται· ἡμεῖς δὲ πάντες σωζόμεθα
μόνοι· πρὸς δὲ ὁ Χριστὸς οὔτε κἂν ὡς προφή-
της ἀληθεύσει· ἀλλὰ καὶ ψεύστης γενόμενος τὴν
ἑαυτοῦ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν ὡς αἱρέσεις
πάσας κατέλιπεν· τὴν διὰ πέτρου καὶ παύλου
καὶ ἰωάννου τοῦ θεολόγου· καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ
ἀποστόλων θεμελιώσας, ἀνῳκοδόμησεν·
ἐν πᾶσι τούτοις οἱ ἀρχιερεῖς οἱ διάδοχοι καὶ σύνθρο-
νοι καὶ μαθηταὶ πέτρου καὶ παύλου καὶ
ἰωάννου τοῦ θεολόγου· καὶ ἀνδρέου καὶ φιλίππου
τῶν ἁγίων ἀποστόλων· καὶ λουκᾶ καὶ μάρκου
τῶν εὐαγγελιστῶν· καὶ ἰακώβου τοῦ ἀδελ-
φοθέου· αἱρετικοὶ γενόμενοι εἰς ἀπώλειαν
ἀπέρχονται· οἱ ἡμέτεροι οἱ ῥωμαῖοι· οἱ τῆς
τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως πάσης·
οἱ συγγενεῖς πάντων τῶν μαρτύρων καὶ
ὁσίων· οἱ δὲ μαθηταὶ εὐτυχοῦς καὶ διοσκό-
ρου· καὶ τιμοθέου τοῦ αἰλούρου· καὶ πέτρου
τοῦ κναφέως· καὶ ἰουλιανοῦ τοῦ ἁλικαρ-
νασσέως, οἱ ἀσεβεῖς ἀρμένιοι σώζονται ὡς ὑ-
μεῖς οἱ χριστομάχοι φλυαρεῖτε· ὡς οὖν ὁ θεὸς
ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται· ταπεινοῖς
δὲ δίδωσι χάριν· ἐκ τῶν ταπεινῶν ὑπὲρ

δι' αἱρετικῶν καὶ τυραννούντων τὴν τύχην· ἀφεί-
λατο καὶ τὴν τελείαν θεογνωσίαν καὶ ὀρθο-
δοξίαν· δέδωκε δὲ τὴν ἑαυτοῦ χάριν καὶ ἀ-
σέβειαν τοῖς σκληροτραχήλοις καὶ ἀπηνέσι
τὴν τύχην Ἀρμενίοις ὑπάρχουσιν· ἅπαντα γὰρ
τὰ πράγματα τὰ καθ' ἡμέραν καὶ οἱ λίθοι
μεγάλως ἀπάντων ἐθνῶν κράζουσιν· ἐν οὐδενὶ
γὰρ ἑτέρῳ ἔθνει ἔστιν ἰδεῖν τοσούτους φόνους
καὶ σχίσματα ἀνδρομανίας· μοιχείας καὶ κλε-
πτας· λῃστουργίας· ἁρπαγάς· οἰνοφλυγίας·
προδοσίας· ἐπιορκίας· λοιδορίας· συκο-
φαντίας· ἀλλήλων αἱματεκχυσίας δι' ἣν ἐ-
κεῖσε καὶ ἀπαύστως· ἀδικήματα· ἀπο-
στασίαν· κενοδοξίαν· ὑπερηφανίαν ἄμετρον
καὶ ἁπλῶς πᾶσαν κακίαν καὶ ἀνθρωπαρέσκει-
αν· ἣν οὐκ ἐν μόνῳ τῷ ἔθνει τῶν Ἀρμενίων· ὁ γὰρ
ὁ θεὸς διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν καὶ ἀλλο-
δομείαν ἐνεδύθησαν κακίαν· καὶ κατέσπασεν αὐ-
τοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι· καὶ διεσκόρπι-
σεν αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἅμα ταῖς παροικ-
ίαις δουλεύουσι πάντων τῶν ἐθνῶν· καθάπερ καὶ
τοὺς ὁμοίους αὐτῶν καὶ σκληροτραχήλους
καὶ παραβάτας Ἰουδαίους·   τέλος

Ἀδύνατον ἐρεῖν ἕτερον ἔθνος ὑποκάτω πάν-
των τῶν ἐθνῶν· εἰ μὴ μόνον τὸ ἔθνος τῶν
ἀσεβῶν Ἀρμενίων καὶ Ἰουδαίων· ὅτι καὶ
τις δ' αὐτῶν γενόμενος Ἀρμενίας ἐπίσκοπος
Νορσέσιος ὀνόματι ἀλλ' ἀδελφὸς μαρτυρεῖ·
λέγων· ἡ ἡμετέρα γὰρ φησὶ γενεὰ τῶν Ἀρ-
μενίων

Norseses
Armeniae episc.

ὑπερήφανος καὶ ἀσεβής· ὥσπερ οὖν εἰς πάν-
τα ἔθνη ὑπερήφανοι καὶ σκληροτράχηλοι καὶ κα-
κοφρονέστεροι καθ' ὑπερβολὴν ὑπάρχουσι· πρὸς
τὴν ἑαυτοῦ χάριν μᾶλλον καὶ ἀσέβειαν ἐκ τῶν
πρᾳοτάτων καὶ ταπεινῶν τῇ καρδίᾳ ἐρχομέ-
νων ἀφείλατο· παρ' οἷς τὰ λείψανα τῶν αὐτοῦ ἀ-
ποστόλων καὶ πάντων τῶν φίλων αὐτοῦ, ὑπάρ-
χουσι· ἐν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ τὰ τίμια καὶ σεβάσμια
οὐ καὶ παραυτίκα τὰς γνώμας θελῶσι αὐτὸν, ὑπε-
ρέλθωσι δοξάσας· καὶ πάντα τὰ ἔθνη ὑπὸ τοὺς
πόδας αὐτῶν ὑπέταξε διὰ τὴν αὐτῶν ἀσέ-
βειαν· καθὼς καὶ ὁ προφήτης λέγει· δέδωκα
σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου· καὶ τὴν κατάσχε-
σίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς· ποιμανεῖς αὐτοὺς
ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ἤγουν διὰ τῆς ῥωμαϊκῆς
βασιλείας· τοὺς γὰρ ἀρμενίους μᾶλλον διὰ
τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν
εἰς τέλος ἀπώσατο· καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ χάριν μὴ θελόν-
των ἀφείλατο· πῶς δὲ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς
μεγάλης πόλεως Ῥώμης· τοὺς συνθρόνους
θεοῦ ὁμοφρονοῦντας τῶν ἁγίων ἀποστόλων ὑλακτε-
μοῦσι· διὸ φύσεις καὶ δύο ἐνεργείας καὶ θελή-
σεις ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ κηρύττοντας· ὡσαύτως ὡς
ὁ κύριος ἐν τοῖς εὐαγγελίοις διδάσκει· καὶ τὴν
ἀπέχθειαν αὐτῶν ἀσεβὴς ὁμοίως ... καὶ
σχῶσιν· καὶ τὴν ὁμολογίαν, ἄρνησιν καὶ τὴν
ὀρθοδοξίαν, κακοδοξίαν λέγοντες καὶ ἀνα-
θεματίζοντες αὐτοὺς ἀσεβεῖς, οὐ φείδονται:
Εἰ μὲν γὰρ ἡ ἀποστολικὴ ἐκκλησία· οἱ ἀρχιερεῖς

αὐτῆς τὰς αἱρέσεις πεντακοσίας ὡς οἱ χριστομάχοι
ἀρμένιοι βλασφημοῦσι, παρὸ δηλονότι τεύχουσιν
ἀπὸ ὁ χριστὸς· ὅτι δὲ ὁ χριστὸς τεύχουσιν οὐκ ἄξιον ὡς θεὸς ἀληθής·
ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία τῶν ὀρθο-
δόξων ποιεῖ τὴν κατοχὴν καὶ κηρύττει μετὰ τῶν ἀρ-
χιερέων αὐτῆς πάντων, παρὸ δηλονότι πά-
τυχες καὶ διόσκορος· τιμόθεος ὁ αἴλουρος· πέτρος
ὁ κναφεύς· ἰουλιανὸς καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτῶν
ἀρμένιοι· καὶ μαθηταὶ τῆς ἀσεβείας αὐτῶν ἡ
δ' ἀρμηνόσωσ, αἱρετικοὶ καὶ βλάσφημοι καὶ χριστο-
μάχοι ὑπάρχουσι· καὶ ἀπὸ [illegible] τοῦ ἰούδα ἀπο-
φολονοῦντας ἐκ τῶν ιβ' τοῦ χριστοῦ μαθητῶν· παρα-
δότην ὁ διάβολος ἐποίησεν καὶ κατέπιεν·
οὕτως καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀσεβεῖς ἀρμενίους. ἐκ
τῶν ιβ' ἐθνῶν τῶν [illegible] κατέπιεν,
διέσχισε· καὶ τοῦ χριστοῦ τὸ εὐαγγέλιον παραχα-
ράξαντες καὶ ὑβρίζοντες, καὶ τοὺς τὸ εὐα-
γγέλιον ἀρνοῦνται καὶ ἀκαινοτόμητον τοῦ χρισ-
τοῦ καὶ [illegible] βλασφημοῦσι. τὸν
χριστὸν [illegible] καὶ πάντας τοὺς ἁγίους
θεοφόρους πατέρας· καὶ τοὺς τὰ δόγματα
αὐτῶν [illegible]· καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν
ἀσπαζομένους, ὡς ἐθνικοὺς καὶ ἀπίστους ἀ-
ποστρέφονται· οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ μια-
ροῦ καὶ [illegible] καὶ ἀκαθάρτου καὶ ἀναγγέ-
του αὐτῶν [illegible], ὅπερ ἂν [illegible]·
ἀκούσατε ταῦτα πάντες οἱ μετ' αὐτῶν τὰς
[illegible] ποιοῦντες, καὶ διορθώσασθε:—

αἱ αἱρέσεις τῶν ἀρμενίων

Ἀφθαρτοδοκῆται. Μίαν φύσιν τὸν Χριστὸν βλασφημοῦντες.
Μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ φλυαροῦντες.
Ἀρνοῦνται τοῦ Χριστοῦ τὴν γέννησιν.
Τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου οὐχ ὁμολογοῦσιν.
Τὰς σεπτὰς καὶ ἁγίας εἰκόνας οὐ προσκυνοῦσιν.
Τὰ ἄζυμα ἰουδαϊκῶς ἐκτελοῦσιν.
Εἰς τὸν ὕμνον τῆς ἁγίας τριάδος, ὁ [illegible] προσ...ουσιν.
Τὸ εὐαγγέλιον παραχαράττουσιν.
Τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν τὰς τελευταίας [illegible] φα-
ρο... βλασφημοῦσιν.
Τὴν ψευδῆ ἴδρωσιν αὐτῶν προφάσει τοῦ πρασ-
Μισόχριστοι καθίστανται πρόσωπον καὶ λέγονται
καὶ γνωρίζονται.
Εὐτυχέα καὶ Διόσκορον, Τιμόθεον τὸν Αἴλου-
ρον, Πέτρον τὸν Κναφέα, Ἰάκωβον τὸν Σύρον, Ἰουλι-
ανὸν καὶ Σευῆρον, καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτῶν,
προτέρων ἤδη τούτων ἀναθεματιζόντων,
Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός, Ἀθανάσιος ὁ μέγας, Γρη-
γόριος ὁ Θεολόγος, Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Ἀμβρόσιος,
Ἀμφιλόχιος, Ἐφραίμ, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Σίλβεστρος,
Ἰούλιος Ῥώμης, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Κύριλ-
λος Ἀλεξανδρείας, Ἐπιφάνιος, Βασίλειος ὁ μέγας,
οἱ ἰσάγγελοι καὶ θεοφόροι πατέρες προφητικῶς,
ὡς τὸν Ἄρειον, Μακεδόνιον καὶ Ἀπολινάριον,
ὁμοίως αὐτοῖς καὶ τούτους μίαν φύσιν ἐν Χριστῷ
βλασφημοῦντας καὶ τὴν θεότητα αὐτοῦ
παθητὴν καὶ θνητὴν δογματίσαντας πολ-
λάκις ἀνεθεμάτισαν. Ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ αὐτοὺς,
λέγω δὴ Εὐτυχέα καὶ Διόσκορον, Τιμόθεον

Duo folia hic desunt